

מתאים למיקוד
קיץ תשע"ד

כל התחביר

מבחינות הבגרות

שאלון ב

25 מבחנים

כולל חורף תשע"ד 2014

לאה ישלח

מה ירד במיקוד?

- ✓ משפט מחובר + מורכב
- ✓ פס' נשוא (הוא ש...)
- ✓ פס' תמורה
- ✓ תפקיד שם הפועל
- ✓ דו משמעות
- ✓ קריאה, פנייה
- ✓ משפט חסר

צירה יואל קאמי

קל וחומר בלשון www.bagrut11.com

כל התחביר – שאלון ג – 1

8.

לפניך חלק מפסקה א במאמר:

(1) האם מערכת החינוך מסוגלת להתמודד עם המשבר הסביבתי ולחנך

דור ללכת בדרך אחרת?

(2) ספק רב.

א. נסח את 2-1 כמשפט אחד מורכב.

ב. ציין את התפקיד התחבירי של הפסוקית שהתקבלה.

ג. ציין יתרון מבחינה רטורית של הניסוח המקורי לעומת הניסוח

שכתבת בסעיף א.

9. לפניך משפט על פי שורה 53. נתח אותו לפי ההוראות שלהלן.

כשאנו מתעלמים לגמרי מתלותנו במערכות האקולוגיות, אנו מסכנים אותן

וגם את עצמנו.

הוראות לניתוח המשפט:

- העתק את המשפט למחברתך.
- קבע את הסוג התחבירי של המשפט: פשוט, מורכב, איחוי (מאוחד).
- במשפט איחוי תחם את האיברים וציין את סוגם התחבירי;
- במשפט מורכב תחם את הפסוקית או הפסוקיות וציין את סוגן התחבירי ואת תפקידן התחבירי.
- ציין את התפקיד התחבירי של המילים המודגשות בקו.

11. בכל אחד מהמשפטים 2-1 שלפניך ציין את הנושא ואת הנשוא.

(1) אין להתנהגות זו אח ורע בקרב החיות.

(2) אין העשייה של האדם יכולה להתנהל כמערכת עצמאית בלי התחשבות בטבע.

12. לפניך שתי הצעות 2-1 לתחימת משפט מורכב.

(1) מי שחושב | שהחינוך הסביבתי הוא פשוט עוד תחום ידע בתכנית הלימודים, טועה.

(2) מי שחושב | שהחינוך הסביבתי הוא פשוט עוד תחום ידע בתכנית הלימודים, טועה.

א. העתק למחברתך את ההצעה הנכונה לתחימה של המשפט.

ב. ציין את התפקיד התחבירי של כל פסוקית על פי תחימה זו.

ג. ציין את התפקיד התחבירי של כל אחד מצירופי המילים המסומנים בקו במשפט:

מי שחושב שהחינוך הסביבתי הוא פשוט עוד תחום ידע בתכנית הלימודים, טועה.

קיץ תשס"ה – משחקים אולימפיים

כל התחביר – שאלון ג – 2

9. קרא את המשפט שלפניך, וענה על הסעיפים א-ב שאחריו.

ריצה זו הפכה לחוויה בלתי נשכחת לא משום ניצחונה של בינויט, אלא בגלל

מתחרה אלמונית יחסית, גבריאל אנדרסון-שייס.

א. סוג המשפט הוא -

- משפט פשוט בעל חלקים כוללים.
- משפט איחוי (מאוחד) בקשר של סיבה ותוצאה.
- משפט מורכב בעל פסוקית סיבה.
- משפט איחוי (מאוחד) שאחד מאיבריו בעל חלקים כוללים.

ב. ציין את התפקיד התחבירי של החלק המודגש בקו.

כל התחביר – שאלון ג – 3

10. לפניך שלושה משפטים I-III.

I. המהפכה הראשונה, התפתחות הכתב מסמלים וציורים, התרחשה לפני שנפתחה אוניברסיטה כלשהי.

II. המהפכה השנייה, מהפכת הדפוס, אירעה לפני שקמו חוקרי תקשורת ומחלקות לתקשורת.

III. המהפכה השלישית, הופעת השידור האלקטרוני (רדיו וטלוויזיה), הקדימה במאה שנים את המחקר בתחום זה.

א. מהו התפקיד התחבירי המשותף לשלושת החלקים המודגשים בקו במשפטים אלה? מהי מטרת השימוש בחלק תחבירי זה?

ב. העתק למחברתך את שלושת המשפטים I-III, בלי החלקים המודגשים בקו, וענה על הסעיפים (1)-(2).

(1) איזה מבין שלושת המשפטים I-III שהעתקת הוא משפט פשוט? נתח אותו ניתוח תחבירי מלא.

(2) בשני המשפטים האחרים: תחם את הפסוקיות, וציין את תפקידן התחבירי המשותף.

11. מהפכה זו מותנית בנגישות לאמצעי מחשוב, בידע להפעלתם וביכולת כלכלית.

א. מהו התפקיד התחבירי של החלק הכולל במשפט?

ב. כתוב את המשפט מחדש על ידי הפיכת הפועל שבו לשם עצם.

מהו התפקיד התחבירי של החלק הכולל במשפט שניסחת?

10. לפניך שני משפטים (1)-(2), ובהם מילים מודגשות בקו (שלוש מילים בכל משפט).

ציין את התפקיד התחבירי של כל אחת מן המילים המודגשות בקו בכל אחד מן המשפטים.

(1) מנקודת מבט מסחרית זו גישה צודקת בהחלט. (שורה 16)

(2) מנקודת מבט מסחרית גישה זו צודקת בהחלט.

11. פסקה ח פותחת בשני משפטים קצרים:

(1) זהו העולם התקשורתי שבו אנו חיים היום.

(2) הכול לטובת הרייטינג.

א. העתק למחברתך את משפט (1), וקבע את סוגו התחבירי: פשוט, מורכב, איחוי (מאוחד).

- אם המשפט מורכב, תחם את הפסוקיות/ הפסוקיות, וציין את תפקידן התחבירי.
- אם המשפט הוא משפט איחוי, תחם את האיברים, וציין את הסוג התחבירי של כל איבר.

ב. ציין את התפקיד התחבירי של החלק המודגש בקו במשפט (2).

ג. כתוב את שני המשפטים (1)-(2) במשפט אחד.

ד. ציין יתרון של הניסוח המקורי במאמר לעומת הניסוח שכתבת בסעיף ג.

ה. נסח את משפט (2) כמשפט פועלי. (הוסף מילים במידת הצורך, ושמור על המשמעות.

כל החביר – שאלון ג – 4

10. לא אטעה הרבה אם אומר, שצעירים ומבוגרים כאחד אינם יודעים היום את

התאריכים העבריים.

א. משפט זה הוא :

העתק את התשובה הנכונה מבין ארבע האפשרויות שלפניך :

(1) משפט מורכב, ובו פסוקית מורכבת.

(2) משפט מורכב, ובו שתי פסוקיות מאוחות.

(3) משפט איחוי בעל שלושה איברים.

(4) משפט איחוי בעל איבר פשוט ואיבר מורכב.

ב. ציין את התפקיד התחבירי של המילה המסומנת בקו במשפט זה.

11. א. תשרי הוא חודש החגים, שבו מספר ימי החופשה עולה על מספר ימי הלימודים.

שחבר משפט זה למשפט פשוט.

ב. קרא את פסקה יב במאמר, וכתוב על פיה שתי הוראות לציבור המנוסחות כמשפטים פועליים.

קריאה זו לחזרה אל הלוח העברי צריכה להיות חלק ממגמה כוללת : יש צורך להחליף את השמות הלועזיים של בתי העסק ברחובות ; יש לנהל מלחמה כוללת בלעז בכלל ובקלקולי הלשון העברית, הנשמעים על כל צעד ושעל ומשבשים את השפה עד לבלי הכר.

12. לפניך שני משפטים מורכבים II-I.

I. הנשיא האמריקני, ביל קלינטון, שהבין את הסכנה, ניסה לפתור את הבעיה

בעזרת ציודם של בתי הספר באזורים עניים במחשבים.

II. הפרויקט נכשל, משום שהוא התעלם מהתנאים ההכרחיים לקליטת המהפכה.

א. ציין את תפקיד הפסוקית בכל משפט.

ב. נסח כל משפט כמשפט איחוי (מחובר) בקשר לוגי של סיבה ותוצאה.

13. לפניך משפט מורכב (על פי פסקה יב).

יהיו מי שיטענו נגדי שאני מתעלם מהתועלות הרבות שמביאה מהפכת האינטרנט.

לפניך שלוש הצעות לתחימת המשפט.

(1) יהיו מי שיטענו נגדי שאני מתעלם מהתועלות הרבות שמביאה מהפכת האינטרנט

(2) יהיו מי שיטענו נגדי שאני מתעלם מהתועלות הרבות שמביאה מהפכת האינטרנט

(3) יהיו מי שיטענו נגדי שאני מתעלם מהתועלות הרבות שמביאה מהפכת האינטרנט

העתק למחברתך את התחימה הנכונה, וציין מהו התפקיד התחבירי של כל פסוקית. (4 נק')

14. במשפט שלפניך חל שיבוש. כתוב במחברתך את המשפט בצורתו המתוקנת,

והסבר את התיקון.

המהפכות התקשורתיות עיצבו והשפיעו על משטרים ועל תרבויות.

12. **אותיות התאריך העברי יוצרות מילה, והמילה היא ממשות, עצם, הוויה.** (שורה 31).

יש שתי אפשרויות לקביעת התפקיד התחבירי של המילים המסומנות בקו במשפט זה:

(1) המילה "ממשות", היא נשוא, והמילים "עצם", "הוויה" הן תמורה לנשוא.

(2) שלוש המילים "ממשות", "עצם", "הוויה" יוצרות נשוא כולל.

בחר באחת משתי אפשרויות הניתוח והסבר אותה.

13. לפניך שני משפטים שאינם תקינים.

כתוב כל אחד מהמשפטים בצורתו המתוקנת, והסבר את התיקון.

(1) קשה לדעת אם הקורא תומך או מתנגד להצעה.

(2) צריך לחשוב על התוצאות לפני ואחרי התכנון.

קיץ תשס"ו – על צריכה, צרכנות וצורך

כל התחביר – שאלון ב – 5

שאלות בחירה

10. א. לפניך משפט מורכב:

אם אדם אינו נוהג בהתאם לתכתיבים של המפרסמים, הוא עלול למצוא את

עצמו כמעט מנודה.

ציין את תפקיד הפסוקית המסומנת, וכן את התפקיד התחבירי של המילים / הצירופים המודגשים בקו במשפט זה.

ב. לפניך אפשרות נוספת לניסוח המשפט. ציין את תפקיד הפסוקית המסומנת בו.

מי שאינו נוהג בהתאם לתכתיבים של המפרסמים, עלול למצוא את עצמו כמעט מנודה.

ג. הצע אפשרות נוספת לניסוח המשפט, כך שהוא יכלול פסוקית בעלת תפקיד שונה משתי הפסוקיות שבסעיפים א-ב. ציין את תפקיד הפסוקית במשפט שחיברת.

11. לפניך שלושה משפטים מורכבים.

I. כלומר, המפרסמים מוכרים אשליות באמצעות המוצרים שהם מציעים.

II. קניית המוצרים מגשימה, כביכול, את ההבטחה שהייתה גלומה בפרסומת.

III. לדוגמה, בפרסומות למותג מסוים של סיגריות הציג המפרסם תצלום של נופים

פתוחים, כי כל אמירה מילולית הייתה מחייבת אותו להתעמת עם הסכנות שבעישון.

א. ציין את התפקיד התחבירי המשותף לכל המילים המודגשות בקו, והסבר את תפקידן הרטורי.

ב. העתק למחרתך את שלושת המשפטים, וענה על הסעיפים (1)-(3):

(1) תחם את הפסוקית בכל משפט.

(2) לשתיים מהפסוקיות יש תפקיד תחבירי זהה. מהן הפסוקיות, ומהו התפקיד שלהן?

באיזה מבין שלושת המשפטים יש לפסוקית תפקיד אחר, ומהו תפקיד זה?

(3) נסח את משפט III כמשפט מאוחד. פסק בהתאם.

כל התחביר – שאלון ג – 6

8. שאלת חובה (7 נקודות)

לפניך שלושה משפטים על פי פסקה ב במאמר. קרא אותם, וענה על שלושת הסעיפים א-ג שאחריהם.

I. יש דרכים רבות להצגת ההיסטוריה: כשיח, כתחום דעת, כאזהרה, כשדה קרב של רעיונות ועוד.

II. יוצרי סרטים מכירים את הדרכים הללו, אבל הם נמשכים בעיקר לרעיון ההיסטוריה כבידור.

III. הם יודעים שהרבה לפני שבאו לעולם מלומדים, אקדמאים וחוקרים, נמשכו בני אדם למושג העבר, לזיכרון, להבנת מוצאם ומקורותיהם.

העתק למחברתך את שלושת המשפטים III-I.

א. בכל משפט ציין מהו הסוג התחבירי שלו: פשוט, איחוי (מחובר), מורכב.

במשפט איחוי – תחם את האיברים.

במשפט מורכב – תחם את הפסוקיות.

ב. במשפטים שלעיל יש שימוש רב בחלקים כוללים. תחם את החלקים הכוללים, וציין את התפקיד התחבירי של שניים מהם.

ג. המילה "דרכים" חוזרת במשפטים I ו-II.

ציין את התפקיד התחבירי של מילה זו בכל משפט.

שאלות בחירה (18 נקודות)

ענה על שלוש מהשאלות 9-12 (לכל שאלה – 6 נקודות).

9. א. פֶּרֶק את המשפט שלפניך לשלושה משפטים פשוטים. שמור על סדר הגיוני.

הקהל הבריטי הזדעזע מהטענה שהועלתה בסדרה "עולם במלחמה", שלפיה יכלו

הרוסים לנצח את הגרמנים בכוחות עצמם.

12. א. לפניך שלושה משפטים בעלי חלקים כוללים.

I. הפרסומות מתיימרות לענות על צרכים מופשטים, כמו הצורך באושר,

באהבה, בהערכה עצמית, במעמד גבוה.

II. המשמעות נקבעת על פי מחיר המותג, אופן עיצובו, אריזתו, מיקומו בחנות

והפרסומת שלו.

III. קופסאות, פחיות, בקבוקים ותוויות – הכול עוצב מחדש.

1) מכל משפט העתק רק את החלק הכולל.

2) בשניים מהמשפטים שלעיל יש ביטוי מכליל.

העתק את הביטוי המכליל מכל משפט, וציין את תפקידו התחבירי של כל אחד

מן הביטויים.

13. א. לפניך שלושה משפטים, ובהם מילים מודגשות בקו.

I. אפשר בהחלט לנטוע באדם את האמונה כי הוא יהפוך למאושר יותר אם

ירכוש חולצה זו או אחרת.

II. כך הפכה הצרכנות, שבשפה העברית מקורה בשורש צ-ר-כ מלשון

"צריך", למשהו אחר.

III. הצרכנים הופכים לחמדנים.

1) מהו התפקיד התחבירי המשותף של המילים המסומנות בקו במשפטים אלה?

2) המר את המילה "הפכה" במשפט II במילה שונה, המתאימה להקשר.

ב. לפניך שלושה משפטים ובהם מילים או צירופים מודגשים בקו.

I. הצעד הראשון להפיכת הפרסום לאטרקטיבי היה הפיכת הסחורות למושכות.

II. התרחשה מהפכה בעיצוב החנויות.

III. לאחר המהפכה התעשייתית והקמת בתי החרושת מצאו את עצמם היצרנים

עם שפע סחורות.

העתק את המילים והצירופים המודגשים בקו, וציין את התפקיד התחבירי של כל אחד

מהם (סה"כ – ארבעה תפקידים).

ב. לפניך שני משפטים מורכבים II-I:

I אף שאני עצמי עוסק רבות במחקר, אני פונה תמיד למומחים כדי לקבל עצות כלליות.

II כשאני מפיק סרט היסטוריה, אני שואל את עצמי שאלות על קהל היעד.

(1) כתוב מחדש את משפט I כמשפט איחוי. שמור על הקשר הלוגי שבמשפט הנתון.

(2) כתוב מחדש את משפט II כמשפט פשוט. שמור על הקשר הלוגי שבמשפט הנתון.

10. לפניך משפט מורכב, ואחריו שתי הצעות II-I לתחימת הפסוקיות שבו.

בחר בהצעה הנכונה, העתק אותה למחברתך, וקבע את תפקידן התחבירי של הפסוקיות.

בעידן שלנו שבו יורדת קרנה של הקריאה, סרט התעודה ההיסטורי הוא אולי האמצעי היחיד שדרכו יכולים אנשים לגשת להיסטוריה אחרי שעזבו את בית הספר.

I. בעידן שלנו | שבו יורדת קרנה של הקריאה |, סרט התעודה ההיסטורי הוא אולי

האמצעי היחיד | שדרכו יכולים אנשים לגשת להיסטוריה | אחרי שעזבו את בית הספר.

II. בעידן שלנו | שבו יורדת קרנה של הקריאה |, סרט התעודה ההיסטורי הוא אולי

האמצעי היחיד | שדרכו יכולים אנשים לגשת להיסטוריה | אחרי שעזבו את בית הספר.

11. לפניך ארבעה משפטים IV-I, ובהם שישה צירופים ומילים מודגשים בקו.

ציין את התפקיד התחבירי של כל אחד מהם.

I. למען מי אני עושה את הסרט?

II. מה אני רוצה לעשות?

III. איך שומרים על יושר אינטלקטואלי?

IV. השערות ומסקנות הן לגיטימיות, אבל רק אם הן מוצגות ככאלה.

12. א. לפניך משפט מורכב.

אם לא הבנת, אתה יכול תמיד לחזור ולקרוא פרק קודם.

(1) העתק את המשפט, תחם את הפסוקית, וציין את התפקיד התחבירי שלה.

(2) קרא את המשפט בהקשרו (שורות 18-19), ונסח אותו כמשפט בעל נושא סתמי.

ב. לפניך משפט מורכב.

יש ויכוח מתמשך בין חוקרים על השאלה | אם סרט תעודה יכול לדון בהיסטוריה | בצורה רצינית.

(1) מהו התפקיד התחבירי של הפסוקית המסומנת במשפט הנתון?

(2) כתוב משפט מורכב, שבו הפסוקית המסומנת במשפט הנתון תשמש

בתפקיד תחבירי אחר. שמור על התוכן של המשפט העיקרי.

כל התחביר – שאלון ב – 7

9. שאלת חובה (7 נקודות)

לפניך שלושה משפטים על פי פסקה ה במאמר. קרא אותם, וענה על שלושת הסעיפים א-ג שאחריהם.

- I. האנושות, על פי האינדיווידואליסטים, מורכבת מיחידים שכל אחד מהם מתקיים בדל"ת אמותיו.
- II. הם אינם מצטרפים לקהילה, לעם או ללאום.
- III. ביתו של היחיד הוא מבצרו, ושם הוא מגבש את זהותו.

העתק את שלושת המשפטים III-I.

- א. • בכל משפט ציין מהו הסוג התחבירי שלו: פשוט, איחוי (מחובר), מורכב. במשפט איחוי – תחם את האיברים. במשפט מורכב – תחם את הפסוקית / הפסוקיות. • במשפט שיש בו חלקים כוללים, ציין אותם ואת תפקידם התחבירי.
- ב. במשפט III המילה "הוא" מופיעה פעמיים.
 - (1) מה התפקיד התחבירי של המילה "הוא" הראשונה?
 - (2) מה התפקיד התחבירי של המילה "הוא" השנייה?
- ג. כתוב את משפט I כמשפט מורכב בעל פסוקית מושא (מורכבת).

שאלות בחירה (18 נקודות)

ענה על שלוש מהשאלות 10-13 (לכל שאלה – 6 נקודות).

10. לפניך שלושה משפטים על פי פסקה ד במאמר. קרא אותם וענה על שלושת הסעיפים א-ג שאחריהם.
 - I. כבר לפני אלפיים שנה קבע פילוסוף רומי כי "מולדתי היא תבל זו כולה".
 - II. דברים אלו מקבלים משנה תוקף בעידן הנוכחי, הגלובלי.
 - III. בימינו איכות חיינו ורמתם תלויות במה שמתחולל בקצות תבל.
- א. פֶּרַק את משפט I לשני משפטים פשוטים שיביעו את האמור בו. פתח במובאה.

- ב. בְּנֵה מן המשפטים I ו-II משפט אחד במבנה תחבירי כלשהו (תוכל להשמיט את המובאה).

- ג. בְּנֵה מן המשפטים II ו-III משפט אחד – משפט איחוי או משפט מורכב – בקשר לוגי של סיבה ותוצאה.

11. לפניך שישה משפטים א-ו, ובכל אחד מהם מודגשת בקו המילה מולדת.

העתק את האותיות המציינות את המשפטים, ולצד כל אות כתוב את התפקיד התחבירי של מילה זו בכל משפט.

- א. פסק הזמן נועד לשמש תזכורת לגבי ערכה וחשיבותה של חלקת האדמה שלנו, המולדת.
- ב. בסוכות אנו זוכרים את המסע של בני ישראל אל המולדת.
- ג. מולדת באנגלית היא homeland.
- ד. בני אדם נזקקים למולדת גאוגרפית-מדינית.
- ה. במולדת מוגשמת הפעילות הממשית של בני האדם.
- ו. אין להם מולדת.

12. לפניך משפט, ואחריו שתי הצעות II-I לתחימת החלקים שבו.

קרא את המשפט, עיין בהצעות, וענה על שלושת הסעיפים א-ג שאחריהן.

אנחנו רואים אפוא שהמושג "מולדת" מתרוקן מתוכן הן בעיני הקוסמופוליט, הרואה בעולם כולו את ביתו, והן בעיני האינדיווידואליסט, הרואה בביתו את כל עולמו.

כל התחביר – שאלון ג – 8

9. שאלת חובה (6 נקודות)

קרא את שלושת המשפטים III-I שלפניך, וענה על הסעיפים א-ג שאחריהם.

- I. נער שמשיקע שעות רבות מול מסך המחשב, עלול להישאר בלי מעגל חברתי ממשי.
- II. בעקבות השינויים בחברה הישראלית בשנות השישים זכה הנוער לכינויים כגון "דור האספרסו", אבל לאחר מלחמת ששת הימים הוא כונה שוב "דור המכבים".
- III. בדרך כלל האנגלית המשמשת בתקשורת האלקטרונית, אינה האנגלית ה"גבוהה" אלא המשלב הנמוך של השפה.

א. העתק למחברתך את שלושת המשפטים III-I.

ליד כל משפט שהעתקת ציין מהו הסוג התחבירי שלו: פשוט, איחוי (מחובר), מורכב.

במשפט איחוי – תחם את האיברים.

במשפט מורכב – תחם את הפסוקית / הפסוקיות, וציין את תפקידן התחבירי.

אם המשפט (או חלק ממנו) בעל חלקים כוללים (משפט כולל), ציין זאת.

ב. ציין את התפקיד התחבירי של המילה "אינה" במשפט III.

ג. כתוב את משפט I כמשפט מורכב בקשר של תנאי, שתהיה בו פנייה אל נער או נערה.

10. א. לפניך ארבעה משפטים, IV-I, ובכל אחד מהם מודגשת בקו מילה.

I. לרבים מבני הנוער אין עניין בקריאת ספרים.

II. החברה הישראלית נעשתה פתוחה יותר לעולם.

III. המחשב הפך למרכיב חשוב בחיי בני הנוער.

IV. לתרבות המסך יש היבטים חיוביים והיבטים שליליים.

(1) העתק למחברתך את המשפטים שבהם המילה המודגשת בקו משמשת בתפקיד נשוא.

(2) שחבר את משפט I למשפט בעל חלק ייחוד.

I. אנחנו רואים אפוא שהמושג "מולדת" מתרוקן מתוכן הן בעיני הקוסמופוליט,

הרואה בעולם כולו את ביתו, והן בעיני האינדיווידואליסט, הרואה בביתו

את כל עולמו.

II. אנחנו רואים אפוא שהמושג "מולדת" מתרוקן מתוכן הן בעיני הקוסמופוליט,

הרואה בעולם כולו את ביתו, והן בעיני האינדיווידואליסט, הרואה בביתו

את כל עולמו.

א. העתק את המשפט התחום נכון (כולל התחימה).

ב. כתוב מהו הסוג התחבירי של המשפט שהעתקת: פשוט, מורכב, איחוי (מחובר).

ג. ציין את התפקיד התחבירי של החלקים התחומים במשפט שהעתקת.

13. א. לפניך שני משפטים II-I ובהם מודגשת בקו המילה "אין".

העתק את המשפט שבו המילה "אין" היא בתפקיד נשוא.

I. האם אין זה רעיון נפסד? II. לאדם כזה אין מולדת.

ב. לפניך שלושה משפטים III-I. ציין את הנשוא של כל משפט, וכתוב מה משותף לנשואים אלה.

I. במולדת הם עתידים להשתכן דרך קבע.

II. משמעות המולדת כבית ראשוני באה לידי ביטוי במילים שונות בשפות שונות.

III. השפעתו של היחיד על החברה הולכת ומידלדלת.

- ב. לפניך שני משפטים, II-I, ובכל אחד מהם מודגשת בקו המילה "היא".
- I. האנגלית מופצת היום כשפה זרה בכל מקום שבו היא אינה השפה המקומית.
 - II. דוגמה מובהקת לפתיחות לשונית היא ההתקרבות לשפה האנגלית.
- (1) העתק למחברתך את המשפט שבו המילה "היא" משמשת בתפקיד אוגד.
 - (2) מהו תפקיד המילה "היא" במשפט האחר?
11. לפניך שישה משפטים, א-ו, ובכל אחד מהם מודגשת המילה "מסך".
- העתק למחברתך את האותיות המצינות את המשפטים, וליד כל אות כתוב את התפקיד התחבירי של המילה "מסך" במשפט.
- א. תרבות המסך משותפת לבני נוער רבים בימינו.
 - ב. בני נוער יושבים מול המסך שעות רבות ביום.
 - ג. הישיבה מול המסך פירושה ויתור על יציאה מהבית.
 - ד. החידוש הבולט היום בתחום האלקטרוניקה הוא מסך דק.
 - ה. למסך דק יש יתרונות רבים.
 - ו. בעברית תקנית מסך הטלוויזיה נקרא מִקְרָע.
12. לפניך משפט.
- קרא אותו, וענה על הסעיפים א-ג שאחריו.
- משנות הארבעים והחמישים זכורות אמירות של מנהיגי האומה, שתיארו את הנוער כ"דור המכבים המחודש", שכמוהו לא היה בישראל זה מאות שנים.

- א. לפניך שתי הצעות לתחימת החלקים במשפט, II-I.
- העתק למחברתך את המשפט התחום נכון, כולל התחימות.
- I. משנות הארבעים והחמישים זכורות אמירות של מנהיגי האומה, שתיארו את הנוער כ"דור המכבים המחודש", שכמוהו לא היה בישראל זה מאות שנים.
 - II. משנות הארבעים והחמישים זכורות אמירות של מנהיגי האומה, שתיארו את הנוער כ"דור המכבים המחודש", שכמוהו לא היה בישראל זה מאות שנים.
- ב. כתוב מהו הסוג התחבירי של המשפט שהעתקת בסעיף א:
 - פשוט, מורכב, איחוי (מחובר).
 - ג. ציין את התפקיד התחבירי של כל אחד מהחלקים התחומים במשפט שהעתקת.
13. לפניך משפט.
- ילדים ובני נוער מרותקים ל"אלקטרוניקה" הזאת שעות רבות, ואצל רבים מהם עיסוק זה הופך למרכיב מרכזי בחייהם, המשפיע באופן משמעותי על התפתחותם ועל דמותם.
- ב. העתק למחברתך את החלקים הכוללים במשפט, וציין את תפקידם התחבירי.
 - ג. שחבר את המשפט שלפניך למשפט מורכב בעל פסוקית מושא.
 - על פי דברי הכותב, ילדים ובני נוער יכולים להישאר מרותקים ל"אלקטרוניקה" הזאת שעות רבות.

כל התחביר – שאלון ב – 9

8. שאלת חובה (6 נקודות)

לפניך שני משפטים II-I, על פי המאמר:

I. נתן רוטנשטריך טוען שהיישוב בארץ-ישראל התאפיין במחויבות עמוקה למטרה ובסולידריות רחבה.

II. החברה הישראלית נמצאת כיום, לדברי הרב יואל בן-נון, בתוך משבר זהות וערכים.

ענה על הסעיפים א-ב.

א. העתק למחברתך את המשפטים II-I, ונתח אותם לפי ההוראות הבאות:

- ציין מהו הסוג התחבירי של כל משפט: פשוט, איחוי (מחובר), מורכב. במשפט איחוי – תחם את האיברים.

במשפט מורכב – תחם את הפסוקית / הפסוקיות, וציין את תפקידן התחבירי.

- בכל משפט ציין את החלקים הכוללים ואת תפקידם התחבירי.

ב. בשני המשפטים II-I נמסרים דברי אישים במבנים תחביריים שונים.

הָמַר את משפט II במשפט בעל מבנה תחבירי מסוג אחר.

9. לפניך שלושה משפטים, III-I – שניים מהשיר של נתן אלתרמן ואחד מהשיר של אהוד מנור:

I. בְּהַרִים כְּבֶר הַשֶּׁמֶשׁ מְלַהֵט, וּבְעֶמֶק עוֹד נוֹצֵץ הַטֵּל.

II. אֲנִי אוֹהֵבִים אוֹתָךְ, מוֹלֶדֶת, בְּשִׁמְחָה, בְּשִׁיר וּבְעֵמֶל.

III. אֲשִׁיר כָּאֵן בְּאַזְנוֹיָה עַד שֶׁתִּפְקַח אֶת עֵינֶיהָ.

העתק למחברתך את המשפטים III-I, ונתח אותם לפי ההוראות הבאות:

א. בכל משפט ציין מהו הסוג התחבירי שלו: פשוט, איחוי (מחובר), מורכב.

במשפט איחוי – תחם את האיברים. במשפט מורכב – תחם את הפסוקית /

הפסוקיות, וציין את תפקידן התחבירי.

ב. ציין את התפקיד התחבירי של כל אחת מן המילים המסומנות בקו במשפטים I ו-II.

10. לפניך שלושה משפטים III-I, על פי המאמר:

I. השירים העבריים נדחקו ממקומם עם כניסתה של מוזיקת הפופ והרוק לארץ.

II. השירים החלו לבטא ראייה פסימית בשל התערערות הערכים בארץ.

III. אנו נעשה בדק בית ערכי יסודי, שיביא לשינוי היחס למדינה.

נסח כל אחד מהמשפטים III-I כך שבכל משפט תהיה פסוקית תיאור שתתאים לתוכן המשפט.

11. לפניך שתי דרכים II-I לתחימת חלקים של משפט, אך רק אחת מהן נכונה.

I. ביוני 2000 החל להתנגן שירו של אביב גפן, "עורי עור",

שבו הוא מבקש מן המולדת:	"תני קצת אהבה".
-------------------------	-----------------

II. ביוני 2000 החל להתנגן שירו של אביב גפן, "עורי עור",

שבו הוא מבקש מן המולדת:	"תני קצת אהבה".
-------------------------	-----------------

ענה על הסעיפים א-ד.

א. העתק את המשפט שהתחימה בו נכונה (כולל התחימה).

ב. ציין מהו הסוג התחבירי של המשפט שהעתקת: פשוט, איחוי (מחובר), מורכב.

ג. במשפט שהעתקת ציין את התפקיד התחבירי של החלקים התחומים.

ד. במשפט שהעתקת ציין את התפקיד התחבירי של כל אחד מהצירופים האלה:

"עורי עור" ; מן המולדת.

12. א. בכל אחד מהמשפטים III-I שלפניך תחומה פסוקית:

I. אם המסר ייקלט, כולנו נתעורר ונעשה בדק בית.

II. הכותבת תוהה אם באמת אנו שואפים לסולידריות לאומית.

III. השאלה אם נצליח לשנות את המצב נשארת פתוחה.

מהו התפקיד התחבירי של הפסוקית בכל משפט?

ב. בכל אחד מהמשפטים II-I שלפניך חל שיבוש:

I. חדוות היצירה ונחישות הרוח מוצאים ביטוי בלחנים של השירים.

II. רבים משתתפים בערבי שירה בציבור משום שהם אוהבים ומתגעגעים לשירים שהיו פעם.

כתוב כל משפט בצורתו המתוקנת, והסבר את התיקון.

חורף תשס"ט – התנדבות מתבגרים

כל החביר – שאלון ג – 10

8. שאלת חובה (6 נקודות)

לפניך שני משפטים מורכבים II-I.

I. חוקרים מסכימים כי תקופת ההתבגרות היא תקופה קריטית לגיבוש הזהות.

II. ממחקרים מתברר כי התנדבות של מתבגרים תורמת לגיבוש זהות עצמית חיובית.

ענה על הסעיפים א-ג.

א. העתק את שני המשפטים. בכל משפט –

(1) תחם את הפסוקית, וציין את תפקידה התחבירי.

(2) ציין את הנושא ואת הנשוא בכל פסוקית.

ב. נסח את משפט II כך שהפסוקית שבו תהיה בעלת אותו התפקיד התחבירי של

הפסוקית במשפט I. תוכל להשתמש בפועל מתאים לפי בחירתך.

ג. קמר את משפט I למשפט פשוט בעל הסגר.

שאלות בחירה (18 נקודות)

ענה על שלוש מהשאלות 9-12 (לכל שאלה – 6 נקודות).

9. לפניך משפט מורכב.

את החוקרים העסיקה השאלה מה מניע את בני הנוער לפעילות התנדבותית.

א. העתק את הפסוקית, וציין מהו תפקידה התחבירי.

ב. כתוב את המשפט הנתון כולו כמשפט פשוט.

ג. פרק את המשפט הנתון לשני משפטים פשוטים. הקפד על רצף הגיוני של המשפטים.

10. לפניך שלושה משפטים III-I.

I. הרצון לתרום לחברה הוא מניע חשוב להתנדבות.

II. לפי אחד החוקרים, זהו מניע המוטבע בנפש האדם.

III. המניע האחר הוא תועלת למתנדב עצמו.

לפניך שלושה היגדים המתייחסים לשלושת המשפטים I, II, III.

קבע לגבי כל היגד אם הוא נכון או לא נכון, והוכח את קביעתך ביחס לכל היגד.

א. שלושת המשפטים הם שמניים.

ב. שלושת המשפטים הם פשוטים.

ג. בשלושת המשפטים הנושא מופיע בתחילת המשפט.

11. א. לפניך שתי דרכים I, II לתחימת משפט, אך רק אחת מהן נכונה.

I. לפי המחקרים, יש בסיס להנחה | שההתנדבות יכולה להיות חוויה

| שיש לה השלכות משמעותיות על התפתחותם של המתבגרים.

II. לפי המחקרים, יש בסיס להנחה | שההתנדבות יכולה להיות חוויה

| שיש לה השלכות משמעותיות על התפתחותם של המתבגרים.

העתק את המשפט שהתחימה בו נכונה (כולל סימוני התחימה).

כתוב מהו הסוג התחבירי של המשפט שהעתקת, וציין את התפקיד התחבירי של

החלקים התחומים בו.

ב. לפניך שני משפטים II-I.

I. בני נוער יכולים להעניק זה לזה תמיכה רגשית אפילו בנסיבות קשות ביותר.

II. הם חווים חוויות דומות.

קנה מן המשפטים I ו-II משפט איחוי (מחובר) בעל קשר הגיוני.

חורף תשס"ט מיוחד – עולם הרגש של האינטרנט

כל התחביר – שאלון ג – 11

8. לפניך שני משפטים II-I.

I. חיי הרגש המתקיימים בתוך המרחב הווירטואלי של הרשת הם תופעה מדהימה.

II. באמצעות טכנולוגיה, שהיא בסך הכול חיבור של מחשב, אנשים חווים חוויות

רגשיות בעוצמה גבוהה מאוד.

ענה על הסעיפים א-ד.

א. בכל משפט יש פסוקית. תחם אותה וציין את תפקידה התחבירי.

ב. ציין את הנושא ואת הנשוא של המשפט העיקרי בכל אחד משני המשפטים.

ג. ציין מה התפקיד התחבירי המשותף של כל הצירופים שסומנו בקו.

ד. חבר את שני המשפטים למשפט אחד באמצעות מילת קישור שתבטא את היחס

ביניהם.

9. לפניך משפט מורכב ובו שתי פסוקיות מסומנות בקו.

גם אם יגידו שהשם שמסרו הוא שמם האמתי, לא נוכל לדעת אם זה נכון.

א. ציין מה התפקיד התחבירי של כל אחת מהפסוקיות.

ב. לפניך שתי דרכים לתחימת הפסוקיות בתוך הפסוקית הראשונה, אך רק אחת מהן

נכונה. העתק למחברתך את התחימה הנכונה, וציין את התפקיד התחבירי של

הפסוקיות.

I.

גם אם יגידו	שהשם	שמסרו	הוא שמם האמתי,
-------------	------	-------	----------------

 לא נוכל לדעת אם זה נכון.

II.

גם אם יגידו	שהשם	שמסרו	הוא שמם האמתי,
-------------	------	-------	----------------

 לא נוכל לדעת אם זה נכון.

ג. הוסף למשפט הנתון פסוקית שתביע את הסיבה לאמור במשפט. תוכל להיעזר במאמר.

10. א. באילו מן המשפטים שלפניך המילה "אין" משמשת נשוא?

I. התקשורת באינטרנט אינה ישירה.

II. אין הם שמותיהם האמתיים.

III. גם היסוד של כתב היד איננו.

IV. אין לנו כל מידע על הפיזיות של האיש.

ב. נסח את המשפט שלפניך כמשפט מורכב.

אנחנו רוצים למצוא חן ולכן איננו נוטים לספר את האמת על עצמנו.

11. לפניך משפט מורכב.

כאשר אדם מוצא את עצמו בתקשורת מקוונת עם אדם אחר יש נטייה להסרה

אוטומטית של העכבות.

א. תחם את הפסוקית וקבע את סוגה התחבירי.

ב. סמן את הנושא והנשוא במשפט העיקרי.

ג. נסח את המשפט כמשפט פשוט. השמט מה שתמצא לנכון.

קיץ תשס"ט – מהו חינוך סביבתי ראוי

כל התחביר – שאלון ג – 12

9. שאלת חובה (6 נקודות)

לפניך שלושה משפטים III-I.

I. העם היהודי הביא לעולם את רעיון תיקון העולם ותיקון החברה.

II. הרעיון הזה, העומד במרכז הדת והתרבות היהודית, שזור בכל מקורותיה.

III. אמנם הרעיון יהודי אך התוקף שלו הוא אוניברסלי.

ענה על שני הסעיפים א-ב.

א. העתק למחברתך את המשפטים III-I, ונתח אותם לפי ההוראות האלה:

(1) ציין מהו הסוג התחבירי של כל משפט: פשוט, איחוי (מחובר), מורכב.

במשפט איחוי – תחם את האיברים; במשפט מורכב תחם את הפסוקית.

אם יש במשפט חלקים כוללים – ציין זאת.

(2) ציין את התפקיד התחבירי של המילים והצירופים המסומנים בקו.

ב. נסח מן המשפטים I ו-II משפט אחד מסוג תחבירי כלשהו.

שאלות בחירה

10. לפניך משפט מורכב. העתק אותו למחברתך.

לאחר שהגשמנו את היעד הציוני הראשון, יש לרבים תחושה שהיעד השני נזנח לחלוטין.

א. תחם את הפסוקיות, וקבע את התפקיד התחבירי של כל אחת מהן.

ב. ציין את הנושא ואת הנשוא של החלק העיקרי של המשפט.

ג. הקר את המשפט הנתון למשפט פשוט א למשפט איחוי (מחובר).

11. א. לפניך שתי דרכים II-I לתחימת אותו משפט, אך רק אחת מהן נכונה.

ענה על שני הסעיפים (1)-(2).

- (1) העתק את המשפט שהתחימה בו נכונה (כולל סימוני התחימה), וציין את התפקיד התחבירי של כל אחד מן החלקים התחומים.
- (2) פרק את המשפט לשני משפטים. הקפד על סדר הגיוני של המשפטים.

ב. לפניך שני משפטים II-I שבכל אחד מהם חל שיבוש.

בחר באחד מהמשפטים, כתוב אותו בצורתו המתוקנת, והסבר את התיקון.

- I. קיומה של חברת מופת צודקת היא היעד השני של הציונות.
- II. בני האדם שיקבלו את החינוך הסביבתי-חברתי יחשבו וידאגו לדורות הבאים.

12. לפניך משפט פשוט.

יחסי הגומלין בין בני אדם לסביבה יהיו – לדעתם של מומחים – הנושא העיקרי על סדר יומה של המאה העשרים ואחת.

- א. ציין את התפקיד התחבירי של כל חלק המסומן בקו.
- ב. הקר את המשפט הנתון למשפט מורכב.

13. לפניך משפט. העתק אותו למחברתך.

בעבר השפעת האדם על סביבתו הייתה מוגבלת, אולם היום עקב ההתפתחות הטכנולוגית ההשפעה האנושית על הסביבה נוגעת לכל הממדים של חיינו.

- א. ציין את הסוג התחבירי של המשפט.
- אם המשפט מורכב – תחם את הפסוקיות שבו.
- אם המשפט הוא משפט איחוי – תחם את האיברים שבו.
- ב. במשפט יש ניגודיות הבאה לידי ביטוי הן בתוכן והן במבנה.
- הוכח קביעה זו.

ג. הקר את המשפט שלפניך למשפט מורכב בעל פסוקית תיאור.

עקב ההתפתחות הטכנולוגית ההשפעה האנושית על הסביבה נוגעת לכל הממדים של חיינו.

כל התחביר – שאלון ג – 13

9. שאלת חובה

לפניך שלושה משפטים III-I.

I. הפערים באים לידי ביטוי באופנים שונים, כמו פערים בהכנסה,

פערים מעמדיים ועוד.

III. ייתכן שפער חדש יחסית, שהולך ומחריף, יאפיל על כל הפערים האחרים.

ענה על שני הסעיפים א-ב.

א. העתק למחברתך את המשפטים I, II, III, ונתח אותם לפי ההוראות האלה:

ציין מהו הסוג התחבירי של כל משפט: פשוט, מורכב, איחוי (מחובר).

— במשפט איחוי – תחם את האיברים, וציין את הסוג התחבירי של כל איבר.

אם האיבר מורכב, תחם את הפסוקית, וציין את תפקידה.

— במשפט מורכב – תחם את הפסוקית או הפסוקיות, וציין את התפקיד ואת

הסוג התחבירי שלהן.

— אם יש במשפט חלקים כוללים – ציין זאת.

ב. כתוב מחדש את משפט III (במבנה תחבירי כלשהו) שיבטא קשר לוגי של תנאי.

שאלות בחירה (18 נקודות)

ענה על שלוש מהשאלות 10-13 (לכל שאלה – 6 נקודות).

10. א. הצירוף "הפער הדיגיטלי" חוזר פעמים רבות במאמר.

קבע מהו תפקידו התחבירי של הצירוף בכל אחד מהמשפטים III-I שלפניך.

I. במדינות שונות יש פער דיגיטלי בין בעלי הכנסה שנתית גבוהה לבין

בעלי הכנסה שנתית ממוצעת ומטה.

II. על הפער הדיגיטלי חשוב להתבונן משני היבטים.

III. הדוגמאות לפער הדיגיטלי הן רבות.

ב. קבע מהו התפקיד התחבירי של המילים המסומנות בקו בכל אחד מן המשפטים III-I

שלפניך.

I. על הפער הדיגיטלי חשוב להתבונן משני היבטים.

II. האינטרנט יכול להכין בני אדם במדינות לא-דמוקרטיות למעבר

למשטר דמוקרטי.

III. הצורך להתעדכן באופן קבוע מעמיק את הפער הדיגיטלי.

11. לפניך שני משפטים II-I.

I. למרות הפופולריות של רשת האינטרנט ברחבי העולם נותרו מגזרי אוכלוסייה

גדולים שאינם זוכים ליהנות מפירותיה.

II. על אף המספר הגדול של המשתמשים ברשת, היוצר רושם של שוויון, מספר

המשפחות מן העשירון העליון, המחזיקות בבתיהן מחשב, גדול ממספר המשפחות

מן העשירון התחתון המחזיקות מחשב.

א. מהו הקשר הלוגי המשותף הקיים בשני המשפטים?

ב. העתק למחברתך את התשובה הנכונה מבין ארבע האפשרויות שלפניך.

במאמר הכותב מרבה להשתמש בקשר הלוגי שצינת בסעיף א. לשם מה?

(1) כדי לשכנע באמצעות הצגת סיבות לתוצאות אפשריות.

(2) כדי לשכנע באמצעות תיאור היבטים של תופעה.

(3) כדי לשכנע באמצעות השוואה בין מגזרי אוכלוסייה שונים.

(4) כדי לשכנע באמצעות התנגדות חלקית לעמדות מנוגדות.

ג. בחר באחד המשפטים I או II. נסח מחדש את המשפט שבחרת במבנה תחבירי כלשהו

שישמור על הקשר הלוגי.

כל התחביר – שאלון ג – 14

10. שאלת חובה

לפניך משפט. העתק אותו למחברתך, וענה על הסעיפים א-ג שאחריו.

ידוע כי למדינות שונות יש מתקנים טכנולוגיים, המיועדים לקליטת תשדורת

אלקטרונית בעולם.

- א. ציין את הסוג התחבירי של המשפט: פשוט, מורכב או איחוי (מחובר).
אם המשפט מורכב – תחם את הפסוקית או הפסוקיות, וציין את תפקידן התחבירי.
אם המשפט הוא משפט איחוי – תחם את האיברים, וציין את סוגם התחבירי.
אם יש במשפט חלקים כוללים – ציין זאת.
- ב. ציין את התפקיד התחבירי של המילים המודגשות בקו.
- ג. פרק את המשפט לשני משפטים נפרדים.

שאלות בחירה

ענה על שלוש מהשאלות 11-15 (לכל שאלה – 6 נקודות).

11. לפניך משפט. העתק אותו למחברתך, וענה על הסעיפים א-ג שאחריו.

אובדן הפרטיות הוא תולדה של המציאות הטכנולוגית ולא של החלטת ממשלה

טובה או רעה.

- א. ציין את הסוג התחבירי של המשפט: פשוט, מורכב או איחוי (מחובר).
אם המשפט מורכב – תחם את הפסוקית או הפסוקיות, וציין את תפקידן התחבירי.
אם המשפט הוא משפט איחוי – תחם את האיברים, וציין את סוגם התחבירי.
אם יש במשפט חלקים כוללים – ציין זאת.
- ג. נסח את המשפט הנתון כמשפט פועלי.

12. לפניך שלושה משפטים III-I:

I. מדובר בפער הדיגיטלי.

II. אומרים שהאינטרנט הוא המהפכה החשובה ביותר בדורנו.

III. על הפער הדיגיטלי מתבוננים משני היבטים.

א. העתק למחברתך את התשובה הנכונה מבין ארבע האפשרויות שלפניך.

מה משותף לשלושת המשפטים III-I?

- (1) בכולם יש נושא כולל.
(2) בכולם יש שימוש בסתמי.
(3) בכולם יש נשוא מורחב.
(4) בכולם יש פסוקית לוואי.
- ב. לאילו מטרות משתמשים כותבים במשפטים מסוג זה?

ג. כתוב מחדש את משפט II כמשפט בעל הסגר.

13. א. לפניך שני משפטים II-I:

I. האינטרנט הפך את החיפוש אחר מידע לפשוט וקל.

II. הנגישות למידע הפכה שוויונית יותר לעומת העבר הלא-רחוק.

(1) מהו התפקיד התחבירי של כל אחת מן המילים המסומנות בקו?

(2) נסח מן המשפטים I ו-II משפט מורכב בקשר לוגי מתאים.

ב. לפניך שני משפטים II-I, ובכל משפט מודגש צירוף.

I. אנשים רבים ושונים תופסים את האינטרנט ככלי ליצירת קשרים חברתיים.

II. הפער בין שכבות האוכלוסייה ילך ויתרחב.

באיזה מבין הצירופים האלה משמשת הווי"ו לחיבור חלקים כוללים?

12. לפניך שלושה משפטים I-III.

- I. נראה כי האדם בן ימינו, בעיקר הצעיר, להוט להציב מצלמה בחדרו.
- II. המשטרה משתמשת ביכולתה לאתר את מיקומם של מכשירי אלקטרוניים, למשל טלפון נייד, בניסיונה לעקוב אחר חשודים.
- III. "האדם החדש" אינו מחשיב את אובדן הפרטיות כאיום שווה-ערך לאיומים אחרים על ביטחונו ועל אורח חייו, כגון טרור, פשיעה וזיהום אוויר.

א. מהו התפקיד התחבירי המשותף לחלקים המודגשים בקו במשפטים שלעיל?

ב. לשם מה משתמשים בכתיבה במילים או בצירופים בעלי תפקיד תחבירי זה?

ג. לפניך משפט נוסף שבו חלק תחבירי מודגש בקו.

הטלפון הסלולרי הוא רק דוגמה אחת מני רבות לאמצעים טכנולוגיים חדישים.

האם החלק התחבירי המודגש במשפט זה הוא בעל תפקיד תחבירי זהה לתפקיד התחבירי המשותף שציינת בסעיף א? נמק את תשובתך.

13. לפניך ארבעה משפטים I-IV, שלושה מהם משובשים ואחד תקין.

קרא אותם, וענה על הסעיפים א-ב שאחריהם.

- I. תנועות ליברליות שמרו ופעלו למען מימוש הזכות של האזרח לפרטיות.
- II. אחד השימושים של לווני התקשורת הוא העברת אותות בין שתי נקודות.
- III. הממונה על הגנת הפרטיות ועל החופש מידע באנגליה פרסם כללים לשמירה על הפרטיות בסביבה דיגיטלית.
- IV. במאה העשרים ואחת יש לאנשים ספקות רבות באשר לשמירה על הזכות לפרטיות.

א. העתק למחברתך את מספרי המשפטים המשובשים.

ב. תקן את השיבוש בכל משפט.

14. לפניך שני משפטים I-II, ובכל אחד מהם יש חלקים כוללים. העתק אותם למחברתך,

וענה על הסעיפים א-ג שאחריהם.

I. ברור כי הסכנה הטמונה באובדן הפרטיות אינה נשקפת רק מגורמים

ממשלתיים או ביטחוניים.

II. הסכנה נשקפת דווקא מגורמים פרטיים ועסקיים שישמחו לדעת עלינו

כמה שיותר.

א. בכל משפט תחם את החלקים הכוללים וקבע את תפקידם התחבירי.

ב. באיזה קשר לוגי מתקשרים החלקים הכוללים זה לזה בכל אחד מהמשפטים?

ג. כתוב את שני המשפטים I-II כמשפט אחד.

15. לפניך ארבעה משפטים I-IV, ובכל אחד מהם מודגש בקו חלק תחבירי.

קרא אותם, וענה על הסעיפים א-ג שאחריהם.

I. היכולת לחדור למתחם האינטימי ביותר של האדם הולכת וגדלה.

II. בקשת המשטרה לצותת בלי הגבלה לאזרחים נבדקה ואושרה.

III. היכולת לאתר מכשיר טלפון נייד עלולה לשמש גם למטרות "חיוביות" פחות.

IV. אנשים רבים מוכנים לשלם במטבע של אובדן הפרטיות.

א. העתק למחברתך את החלק המודגש בקו, שהוא יוצא דופן מבחינה תחבירית.

ב. ציין את התפקיד התחבירי המשותף לחלקים האחרים.

ג. לפניך משפט:

מוסדות רבים יתקינו מצלמות נסתרות שיפעלו עשרים וארבע שעות ביממה.

כתוב משפט זה מחדש כך שיכלול חלק בעל תפקיד תחבירי הזהה לתפקיד התחבירי המשותף שציינת בסעיף ב.

כל התחביר – שאלון ג – 15

8. שאלת חובה

לפניך שני משפטים II-I, העתק אותם למחברתך, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריהם.

1. הזדמנויות נוספות ליצירת חברות הן הטיול שלאחר השירות הצבאי והלימודים

הגבוהים לאחר מכן.

א. נתח כל אחד מן המשפטים I-II, לפי ההוראות האלה:

- ציין את הסוג התחבירי של כל משפט: פשוט, איחוי (מחובר), מורכב.
- במשפט איחוי – תחם את האיברים, וציין את סוגם התחבירי. אם האיבר הוא משפט מורכב, תחם את הפסוקית, וציין את תפקידה התחבירי.
- במשפט מורכב – תחם את הפסוקית או את הפסוקיות, וציין את סוגן ואת תפקידן התחבירי.
- אם יש במשפט חלקים כוללים – ציין זאת.

שאלות בחירה

9. א. לפניך שתי דרכים II-I לתחימת אותו משפט, אך רק אחת מהן נכונה.

- I. שאיפה זו באה לידי ביטוי בחשיבות הרבה | שיוחסה למדינה, | הנתפסת
- בתרבות הישראלית כמשפחה אחת גדולה.
- II. שאיפה זו באה לידי ביטוי בחשיבות הרבה | שיוחסה למדינה, | הנתפסת
- בתרבות הישראלית כמשפחה אחת גדולה.

ענה על שלושת הסעיפים (1)-(3).

- העתק למחברתך את המשפט שהתחימה בו נכונה (כולל סימוני התחימה).
- ציין את הסוג התחבירי של המשפט: פשוט, איחוי (מחובר), מורכב.
- ציין את התפקיד התחבירי של כל אחד מן החלקים התחומים במשפט שהעתקת.

ב. לפניך משפט.

ערך החברות משתקף בספרות הישראלית וגם בקולנוע הישראלי.
כתוב את המשפט מחדש כך שיהיה בו ביטוי מכליל.

10. א. לפניך שני משפטים II-I, ובהם צירופים מודגשים בקו. קרא את המשפטים, וענה על שני הסעיפים (1)-(2) שאחריהם.

- בתרבות הישראלית הצברית קיימים סממנים שונים המעודדים את תחושת ה"ביחד", תחושת הקבוצתיות.
- הסממן הבולט ביותר מבין סממנים אלה הוא הריקוד "הורה", ריקוד חברתי מובהק.

(1) מהו התפקיד התחבירי המשותף לשני הצירופים המודגשים בקו במשפטים I ו-II?

(2) העתק מהקטע הבא משפט אחד שיש בו צירוף בעל תפקיד תחבירי זהה לזה שצינת בסעיף 1.

העמידה בפני לחצים שונים מחזקת את התחושה של שותפות הגורל, ומכאן מתפתחת אחוות הלוחמים. השירות בצבא מחייב רכישת מיומנויות חברתיות. בצבא נפוצים טקסים ומסורות גלויים וסמויים, המדגישים את חשיבותן של הקבוצה ושל החברות. ביניהם ראוי לציין את השאלון הסוציומטרי, שחיילים עונים עליו במסגרת הטירונוט ובקורסים ביחידות השונות. השאלון נועד להבהיר לחייל מה הקבוצה חושבת עליו, ואם הוא נחשב לחלק פעיל מהצוות. מן הנוהג של מילוי השאלון הסוציומטרי צמח אחד המושגים השגורים בסלנג העברי "סוציומט" שפירושו אדם לא חברתי, אשר אינו מתחשב בחבריו ואינו מסייע להם. הכינוי השגור "אחי" הניתן לחייל שהוא חבר, מייצג את התפיסה המשפחתית-קבוצתית של הצבא.

ב. לפניך שלושה משפטים III-I, ובהם מודגש בקו המילה "ערך".

ציין את התפקיד התחבירי של מילה זו בכל משפט.

I. ערך החברות משותף לחברות רבות.

II. בלקסיקון הישראלי יש מילים רבות המבטאות ערך זה.

III. החברות היא ערך הבא לידי ביטוי בתרבות.

11. א. שלושת המשפטים III-I שלפניך הם משובשים.

העתק למחברתך את מספרי המשפטים III-I, וכתוב כל משפט מחדש בצורה תקינה.

I. המפקדים בצבא מדגישים ומשוחחים על ערך החברות.

II. השירות בצבא היא הזדמנות מצוינת ליצירת חברות.

III. הערכים "חברות" ו"עזרה הדדית" מתבטאים בבית הספר והשירות הצבאי.

ב. לפניך שלושה משפטים III-I. קרא אותם, וענה על שני הסעיפים (1)-(2) שאחריהם.

I. "סוציומט" הוא כינוי לאדם לא חברותי.

II. "חברמן" הוא כינוי לאדם יוזם וחברותי.

III. חוקר הסלנג אמר זאת.

(1) כתוב את המשפטים I ו-II כמשפט אחד שיבטא קשר לוגי של השוואה.

(2) כתוב את שלושת המשפטים III-I כמשפט אחד בדיבור ישיר. הקפד על פיסוק מתאים.

12. לפניך שלושה משפטים III-I, ובכל משפט מודגש בקו חלק תחבירי. קרא אותם וענה על

ארבעת הסעיפים א-ד שאחריהם.

I. בקיבוץ, בידוע, חיו אנשים כמשפחה אחת גדולה.

II. בכל חברה הפניה לאדם הנושא משרה רמה נעשית לפי הנורמות המקובלות בה.

III. לפי גישת ה"דוגריות", הדברים מתקבלים גם אם הם בוטים.

א. העתק למחברתך את החלק המודגש בקו שהוא יוצא דופן מבחינת תפקידו התחבירי,

וציין את תפקידו.

ב. ציין את התפקיד התחבירי המשותף לשני החלקים האחרים.

ג. הסבר לשם מה משתמשים בכתובה במילים או בצירופים שהם בעלי התפקיד התחבירי

שצינת בסעיף ב.

ד. כתוב מחדש את משפט I במבנה תחבירי אחר.

13. א. לפניך שני משפטים II-I. קרא אותם וענה על השאלה שאחריהם.

I. בתרבות הישראלית הצברית יש דפוסים ייחודיים.

II. הדפוסים הייחודיים מתבטאים בפתיחות, בחוסר רשמיות ובשיח גלוי

בין חברים.

כתוב את שני המשפטים כמשפט אחד במבנה תחבירי כלשהו בעל חלקים כוללים.

ב. לפניך משפט, ובו צירוף המסומן בקו, קרא אותו, וענה על הסעיפים (1)-(3) שאחריו.

הישראלי יודע שבמקרים רבים חברו צועק עליו מאהבה ומדאגה לשלומו.

(1) ציין את הסוג התחבירי של המשפט: פשוט, איחוי (מחובר), מורכב.

• אם המשפט הוא משפט איחוי – תחם את האיברים וציין את סוגם.

• אם המשפט הוא משפט מורכב – תחם את הפסוקית או את הפסוקיות,

וציין את תפקידן התחבירי.

אם יש במשפט חלקים כוללים – ציין זאת.

(2) ציין את התפקיד התחבירי של הצירוף המסומן בקו.

(3) כתוב את המשפט מחדש כך שהצירוף המסומן בקו יהפוך לפסוקית

בקשר לוגי מתאים.

כל התחביר – שאלון ג – 16

11. שאלת חובה

לפניך שני משפטים מורכבים I-II. העתק אותם למחברתך, וענה על הסעיפים א-ג שאחריהם.

I. האינטרנט נגיש להמונים שמעולם לא הטביעו חותם בזירה הציבורית.

II. גולש המפר חוק עלול לגלות שלא יוכל להסתתר עוד מאחורי זהות אנונימית.

א. בכל אחד מן המשפטים I ו-II תחם את הפסוקית או הפסוקיות, וציין את התפקיד התחבירי של כל אחת מהן.

ב. ציין את התפקיד התחבירי של כל אחת מן המילים המודגשות בקו במשפטים.

ג. המר את משפט II למשפט בעל פסוקית נושא.

שאלות בחירה

12. קרא את הפסקה שלפניך, וענה על הסעיפים א-ג שאחריה.

לאחרונה נערכים דיונים מגוחכים למדי על מקומה של התגובות בדיון הציבורי.

דיונים אלה מגוחכים מכיוון שהם נותנים משקל רב מדי לתגובות.

התגובות משרתות את מפעילי האתר ולא את המגיבים עצמם.

א. העתק למחברתך כל אחד מן המשפטים שבפסקה, וציין את הסוג התחבירי של כל משפט: פשוט, מורכב או איחוי (מחובר). אם יש במשפט חלקים כוללים – ציין זאת.

ב. ציין את התפקיד התחבירי של המילה המודגשת בקו בכל משפט.

ג. כתוב מחדש את המשפט האחרון באמצעות המבנה "לא... אלא".

13. לפניך שני משפטים מורכבים I-II. קרא אותם, וענה על הסעיפים א-ג שאחריהם.

I. בערוצי חדשות ישראלים מצנזרים בדרך כלל תגובות בוטות מאוד.

II. גם אם בני אנוש רבים עדיין נטולי מחשב, מדובר בפריצה גדולה של תרבות המילה הכתובה.

א. שני המשפטים I ו-II – הם בעלי נושא סתמי. יש דרכים אחדות להביע סתמיות. ציין כיצד מובעת הסתמיות בכל אחד משני המשפטים שלעיל.

ב. מהו היתרון מבחינה רטורית של ניסוח משפטים באמצעות סתמיות?

ג. לפניך משפט.

מאז המצאת הכתב נטתה האנושות להצניע רוע מילולי.

נסח משפט זה מחדש כך שיביע סתמיות.

14. לפניך שני משפטים I-II. קרא אותם, וענה על הסעיפים א-ג שאחריהם.

I. מאמר זה יועלה, מן הסתם, לאתר המרשתת.

II. האינטרנט מאפשר אנונימיות, לפחות לכאורה.

א. מהו התפקיד התחבירי המשותף למילים המודגשות בקו?

ב. לשם מה נוהגים להשתמש בחלק תחבירי זה? העתק למחברתך את התשובה הנכונה.

(1) כדי לפרט את דברי הכותב.

(2) כדי להדגיש את חגיגיות הדיבור.

(3) כדי להביע דעה או הערה של הכותב על הנאמר.

(4) כדי לספק מידע שישמש רקע להבנת הנושא.

ג. לפניך שני משפטים I-II. איזה מהם מכיל אותו חלק תחבירי שצינת בסעיף א?

I. אלימות, בעיקר פשיעה לאומנית, מפיקה מהגולש הישראלי קשת של רגשות.

II. הגיע הזמן, כנראה, להעלות לדיון ציבורי את מה שנאמר מפה לאוזן.

כל התחביר – שאלון ג – 17

שאלות בחירה

10. א. לפניך שני משפטים II-I. קרא אותם, וענה על הסעיפים (1)-(2) שאחריהם.
- I. כנסים מתקיימים בישראל, אך לשון ההרצאות בהם היא אנגלית.
- II. למרות מרידת מחיי הלשון העברית במסורת היהודית היה לעברית של המקורות משקל רב בחייהם.
- (1) בשני המשפטים הקשר הלוגי המתקיים בין חלקים במשפט זהה. מהו? העתק למחברתך את התשובה הנכונה.
- הכללה ופירוט
- בררה
- ויתור, הסתייגות
- תנאי
- (2) המר את משפט II למשפט איחוי (מחובר) באותו קשר לוגי.
- ב. לפניך שלושה משפטים III-I. קרא אותם, וענה על השאלה שאחריהם.
- I. נוהג הוא בעולם שאדם מתאים את עצמו לנסיבות השונות.
- II. אין אדם הולך להתרחץ בחוף הים בחליפה.
- III. אין אדם מסתובב ברחובות עירו בחלוק אמבטיה.
- מהו הקשר הלוגי בין משפט I ובין שני המשפטים II, III ?

15. לפניך משפט. העתק אותו למחברתך, וענה על הסעיפים א-ג שאחריו.
- יש אתרים החוסמים חלק גדול מן התגוביות, ואחרים מפרסמים כמעט כל תגובית שהגולשים כותבים.

- א. ציין את הסוג התחבירי של המשפט: פשוט, מורכב או איחוי (מחובר).
- אם המשפט מורכב – תחם את הפסוקית או הפסוקיות, וציין את תפקידן התחבירי.
 - אם המשפט הוא משפט איחוי (מחובר) – תחם את האיברים, וציין את סוגם התחבירי.
- ב. מהו הקשר הלוגי המתקיים בין חלקי המשפט?
- ג. פרק את המשפט לארבעה משפטים פשוטים ועצמאיים.

16. לפניך משפט שאלה על פי הקטע הנלווה. קרא אותו, וענה על הסעיפים א-ג שאחריו.
- האם מישהו ממפעילי אתר האינטרנט שאל אותנו אי פעם בעזרת הטובקב מה הם התכנים הראויים?

- א. ציין את הסוג התחבירי של המשפט: פשוט, מורכב או איחוי (מחובר).
- ב. לאילו מטרות נוהגים להשתמש במשפטי שאלה מסוג זה?
- ג. נסח את השאלה כמשפט חיווי שיביע את תוכנו.

11. א. לפניך שני משפטים II-I. קרא אותם, וענה על הסעיפים (1)-(2) שאחריהם.

I. מחי השפה העברית בחרו במקרא ולא בגמרא כדגם לעברית המתחדשת.

II. לבני הארבעים יש אוצר מילים עשיר, והדבר ניכר בכתיבתם ובדיבורם.

(1) העתק למחברתך את החלקים הכוללים מכל משפט, וציין את תפקידם התחבירי.

(2) כתוב את משפט I מחדש באופן שבו הקשר בין החלקים הכוללים יהיה באמצעות מילת הקישור "אלא", בלי לשנות את משמעות המשפט.

ב. לפניך משפט הלקוח מסוף המאמר. קרא אותו, וענה על השאלה שאחרי.

כל השינויים החברתיים האלה מעמידים את העברית בצורתה היום.

המר את המשפט למשפט בעל חלקים כוללים באמצעות הוספת תמורה מפרטת לנושא המשפט.

12. לפניך שלושה משפטים III-I. קרא אותם, וענה על הסעיפים א-ג שאחריהם.

I. התוצאה היא שמשמשי הלשון אינם מבחינים בין לשון כתובה ללשון דבורה.

II. ההוכחה לשינויים שעוברת הלשון היא עיבודים מחודשים לספרים.

III. התרבות הזרה מתגלה בשימוש באנגלית בכל תחומי החיים, והיא קשורה לתהליך הגלובליזציה שבעולם המערבי.

א. בכל אחד מן המשפטים משתמשים במילה "היא".

באיזה משפט המילה "היא" יוצאת דופן מבחינת תפקידה התחבירי? נמק את תשובתך.

ב. מבין שלושת המשפטים III-I, העתק למחברתך את המשפטים המורכבים בלבד.

ג. בכל משפט מורכב שהעתקת, תחם את הפסוקית, וציין את תפקידה התחבירי.

13. לפניך ארבעה משפטים משובשים (IV-I). קרא אותם, וענה על הסעיפים א-ב שאחריהם.

I. לימודי הגמרא אינם נלמדו בכל בתי הספר בשנות ה-70 של המאה העשרים.

II. לתלמידים הלמדו בבתי הספר בראשית שנותיה של המדינה יש אוצר מילים עשיר יותר משיש לנו.

III. חדירת האלימות לשפה היא בעיה קשה שיש לטפלה.

IV. אני שולל את טענה שצריך ללמוד פסוקים בעל פה.

א. תקן את השיבוש בכל אחד מארבעת המשפטים IV-I.

ב. בחר בשיבוש אחד, והסבר מדוע הוא שיבוש.

14. לפניך משפט. קרא אותו, וענה על הסעיפים א-ג שאחרי.

מאז שנות השבעים החלה חודרת לישראל השפעה של האנגלית האמריקנית בשל מעמד היוקרה של ארצות-הברית.

א. העתק את המשפט למחברתך, ותחם בו כל אחד מן התיאורים.

ב. כתוב את המשפט מחדש כך שכל התיאורים יהיו בסוף המשפט.

הקפד על סדר מילים תקין.

ג. פֶּרַק את המשפט הנתון לשני משפטים פשוטים.

כל התחביר – שאלון ג – 18

9. שאלת חובה

לפניך משפטים. קרא אותם, וענה על כל הסעיפים שאחריהם.

א. ניצחון הלעז התרחש בתחומים שמתקיים בהם חיבור תרבותי של הדוברים לתרבות

כללית יותר.

א. בתחום ההשכלה הגבוהה כמעט לא הוצעו למונחים לועזיים מילים חלופיות בעברית.

א. העתק למחברתך את המשפטים, וציין את הסוג התחבירי של המשפט: פשוט, מורכב או איחוי (מחובר).

• אם המשפט (או חלק ממנו) מורכב – תחם את הפסוקית או הפסוקיות, וציין את תפקידן התחבירי.

• אם המשפט הוא משפט איחוי (מחובר) – תחם את האיברים, וציין את סוגם התחבירי.

• אם במשפט יש חלקים כוללים – ציין זאת.

ב. ציין את התפקיד התחבירי של כל צירוף המודגש בקו במשפטים.

ג. המר את משפט א למשפט מסוג תחבירי אחר.

שאלות בחירה

10. לפניך שני משפטים מורכבים א-א. קרא אותם, וענה על הסעיפים א-ג שאחריהם.

א. בדיקה של שיח יום יומי ברחוב או בסלון מגלה שאחוזי הלעז בו נמוכים.

א. הלעז נותר בעברית הישראלית לא עקב אידאולוגיה, אלא מטעם תרבותי בסיסי.

א. העתק למחברתך את המשפטים.

בכל משפט סמן את החלקים הכוללים, וציין את התפקיד התחבירי של החלקים האלה בכל משפט.

ב. בכל משפט ציין באיזה קשר לוגי מתקשרים החלקים הכוללים זה לזה.

ג. מדוע, לדעתך, הכותב מרבה להשתמש במשפטים בעלי חלקים כוללי במאמר זה?

11. לפניך משפטים ובכל אחד מהם יש צירוף היוצר דו משמעות. קרא אותם, וענה על כל הסעיפים שאחריהם.

א. בן יהודה וחבריו נאבקו על דיבור עברי בארץ ישראל.

א. שפת המוזיקה החדשה עמוסה במונחים לועזיים רבים.

א. העתק מכל משפט את הצירוף היוצר דו משמעות.

ב. במשפט א הסבר במונחים תחביריים את הסיבה לדו משמעות.

ג. במשפט א כתוב את הצירוף הדו משמעי בשני אופנים כך שכל אחד מהם יביע משמעות אחת.

12. א. לפניך משפטים. קרא אותם, וענה על כל הסעיפים שאחריהם.

הלעז הזה הוא רב ערוצי ורב תחומי, אך הוא מתפשט בעיקר בתחומים שקודם לכן לא היו בעלי משקל.

(1) כינוי הגוף "הוא" מודגש פעמיים במשפט. ציין את תפקידו התחבירי בכל פעם.

ב. לפניך משפט. קרא אותו וענה על כל הסעיפים שאחריהם.

ההשפעה של השפה הגלובלית בולטת בשיח היום יומי.

(1) המר את המשפט למשפט בעל חלק ייחוד.

(2) מה ההבדל מבחינה רטורית בין המשפט שיצרת ובין המשפט הנתון?

13. א. לפניך משפטים. קרא אותם, וענה על כל הסעיפים שאחריהם. – **השפה העברית היא**

א. למונחי יסוד, כמו "אתיקה", "אסתטיקה" ו"לוגיקה", הוצעו חלופות בעברית,

אך הן לא התקבלו.

א. מאז תקופת התחייה של השפה העברית מטרידה את דוברי העברית, ממנהיגי

השפה עד האיש ברחוב, שאלת יחסי העברית החדשה והלעז.

א. הלעז מוביל בתחום מונחי היסוד של הספרות והאמנות, כמו "קומדיה" ו"טרגדיה".

כל התחביר – שאלון ג – 19

8. שאלת חובה (6 נקודות)

לפניך שני משפטים על פי פסקה ח. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. הטענה הזו מבוססת על חוסר הבנה עמוק, מכיוון שלשאלה אם חברה צריכה להתעקש

על הנחלת שפה תקנית אין שום קשר למדע הבלשנות.

II. זו שאלה של נורמות חברתיות ושל ערכים תרבותיים.

א. העתק למחברתך את משפט I, וציין את סוגו התחבירי: פשוט, מורכב או איחוי (מחובר).

- אם המשפט מורכב – תחם את הפסוקית או הפסוקיות, וציין את תפקידן התחבירי.
- אם המשפט הוא משפט איחוי (מחובר) – תחם את האיברים, וציין את סוגם התחבירי.

ב. ציין את התפקיד התחבירי של כל אחת מן המילים המודגשות במשפט II.

ג. קמר את שני המשפטים למשפט אחד מסוג תחבירי כלשהו בעל קשר לוגי. הקפד שהקשר

הלוגי ישקף את הקשר הלוגי הקיים במאמר.

שאלות בחירה

9. לפניך שלושה משפטים מורכבים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. אילו הייתה השפה רק מכשיר תקשורת יעיל, לא הייתה סיבה להתעקש על שפה תקנית

בכתיבה ובדיבור.

II. אווירת הלימוד תשתפר אם יהיה ברור שהשפה התקנית אינה הגיונית יותר מאשר

שפת הרחוב.

א. העתק למחברתך את שלושת המשפטים, ובכל אחד מהם תחם את כל הפסוקיות.

ג. כתוב את משפט I כמשפט מורכב בעל פסוקית סיבה.

(1) במשפטים מודגשות בקו מילים. ציין את התפקיד התחבירי המשותף לכולן.

(2) במשפטים I ו-III מופיעה הצירוף "מונחי יסוד". ציין את התפקיד התחבירי של

הצירוף הזה בכל משפט.

ב. לפניך משפטים. קרא אותם, וענה על השאלה שאחריהם.

I. הלעז ניצח בעיצוב שפת ההגות והמחשבה.

II. הלעז ניצח גם בעיצוב השפה בתחום המזון.

כתוב את שני המשפטים I-II כמשפט אחד בעל חלקים כוללים שיש בו ביטוי מכליל.

14. א. לפניך משפטים. קרא אותם, וענה על כל הסעיפים שאחריהם.

I. הדוברים ראו במונחים עבריים, הקשורים לתחומים מן התרבות הגלובלית, מעין גוף זר.

II. הדוברים סירבו לאמץ מונחים עבריים בתחומים מסוימים.

(1) העתק למחברתך את משפט I, ונתח אותו:

- ציין את סוגו התחבירי: פשוט, מורכב או איחוי (מחובר).
- אם המשפט מורכב: תחם בו את הפסוקית, וציין את תפקידה התחבירי.
- אם המשפט הוא משפט איחוי: תחם בו את האיברים, וציין את סוגם.

(2) כתוב את שני המשפטים I-II כמשפט אחד מסוג תחבירי כלשהו בקשר לוגי מתאים.

ב. לפניך משפטים. ובכל אחד מהם מודגש בקו צירוף מילים. קרא אותם, וענה על כל הסעיפים שאחריהם.

I. המחקרים על יחסי העברית והלעז עלולים להטעות במסקנותיהם.

II. חלק מן החלופות העבריות נבחנו והתקבלו.

III. בעשורים האחרונים הלעז הגלובלי מתפשט והולך בתחומים רבים.

(1) מבין הצירופים המודגשים בקו העתק את הצירוף היוצא דופן מבחינה תחבירית.

(2) ציין את התפקיד התחבירי המשותף לשני הצירופים האחרים.

10. לפניך ארבעה משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. אחד הזיכרונות שלי משיעורי הלשון הוא של חוסר אונים מקומם לנוכח גחמותיה של השפה התקנית.

II. במבט לאחור אני מובין היום שבבסיס ההרגשה היה קונפליקט אמת.

III. המוטיבציה של הלומדים תשתפר מאוד, לדעתי.

IV. נדמה לי שתהליך ההקנייה של השפה התקנית עדיין מעורר תחושת חוסר אונים.

א. בכל אחד מן המשפטים יש ביטוי ל"קולו של הכותב" באמצעות גוף ראשון. העתק מכל משפט את המילה המבטאת את הגוף הראשון, וציין את תפקידה התחבירי.

ב. נסח את משפט II כמשפט המביע סתמיות.

לאיזה שינוי במשמעות גרם שינוי זה?

ג. באחד המשפטים יש הסגר. ההסגר הוא אמצעי רווח בכתובת טיעון.

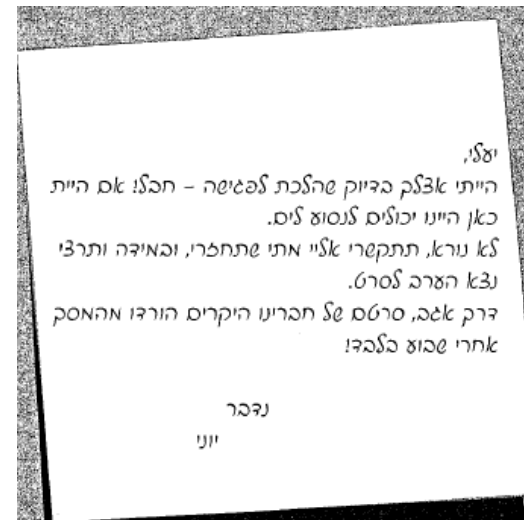
מה יכולות להיות הסיבות לשימוש בהסגר בכתובת טיעון?

11. א. לפניך פתק שכתב נער לחברתו.

קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחרי.

(1) בימינו מרבים להשתמש במילות שעבוד לא תקינות או במילות שעבוד שאינן מתאימות להקשר.

החלף שלוש ממילות השעבוד השגויות בפתק למילות שעבוד תקינות המתאימות להקשר.

(2) בחר באחת ממילות השעבוד השגויות, והסבר במונחים תחביריים מדוע היא אינה תקינה או אינה מתאימה להקשר.

(3) בפתק כתוב: "דרך אגב, סרטם של חברינו היקרים הורדו מהמסך אחרי שבוע בלבד". הסבר מדוע משפט זה אינו תקין. השתמש במושגים תחביריים.

ב. בפסקה הראשונה במאמר הכותב מציין כי המשפט "יש לי את הספר" אינו תקין. הסבר מדוע משפט זה נחשב לא תקין. השתמש במושגים תחביריים.

12. א. לפניך משפט. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחרי.

חידושים לשוניים, שפעמים רבות מתחילים את חייהם במשלבים הלא תקינים

של השפה, מעצם טבעם הם הגיוניים להפליא, ולכן הם עולים במוחם של דוברי

השפה המבקשים להגדיל את הסדירות בה.

א. כתוב על פי המשפט הנתון שלושה משפטים עצמאיים שונים שהנושא של כל אחד מהם הוא "חידושים לשוניים".

ב. העתק את המשפט הנתון למחברתך, תחם בו רק את הפסוקיות, וציין את תפקידן התחבירי.

ג. כתוב את המשפט מחדש בלי הפסוקיות, והסבר את תרומתן של הפסוקיות לתוכן המשפט.

כל התחביר – שאלון ב – 20

7. שאלת חובה

לפניך משפט. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

במשך שנים הודחקו אבחנות של סגנון ושל טעם, ומאזינים וצופים התחילו לבחון את הביצועים באמצעות תבחין אחד.

א. העתק למחברתך את המשפט וציין את סוגו התחבירי: מורכב או איחוי (מחובר).

- אם המשפט מורכב – תחם את הפסוקיות, וציין את תפקידן התחבירי.
- אם המשפט הוא משפט איחוי (מחובר) – תחם את האיברים, וציין את סוגם התחבירי.
- אם יש במשפט חלקים כוללים – העתק אותם, וציין את התפקיד התחבירי של כל חלק כולל.

ב. הקר את המשפט למשפט פשוט בעל משמעות הגיונית.

שאלות בחירה

8. לפניך משפט, קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

התקשורת מכתיבה אירועים שונים כ"יד הגורל", גם אם הם לגמרי מתקבלים על הדעת.

- א. ציין את הסוג התחבירי של המשפט: פשוט, מורכב או איחוי (מחובר).
- ב. ציין את התפקיד התחבירי של המילה ושל הצירוף המודגשים בקו.
- ג. מהו הקשר הלוגי הקיים במשפט? ציין את המילים המבטאות קשר לוגי זה.
- ד. הקר את המשפט למשפט מסוג תחבירי אחר. שמור על הקשר הלוגי שבמשפט הנתון.

13. א. לפניך ארבעה משפטים, ובכל אחד מהם מופיעה המילה "יש" בתפקיד נשוא.

קרא את המשפטים, וענה על השאלה שאחריהם.

- I. לשימוש התקין בעברית יש אילן יוחסין מרשים ביותר.
 - II. יש לאפשר לכל ילד לכתוב ולדבר בשפתו הטבעית, ואסור לכפות עליו כללי שפה אחרים.
 - III. לחברות ב"מועדון" הזה יש משמעות תרבותית הרבה יותר עמוקה.
 - IV. יש להן השלכות ישירות על חייו של אדם, על עיסוקיו ועל סיכוייו להשתלב במקצועות נחשקים.
- ציין את מספר המשפט שבו המילה "יש" היא בעלת משמעות שונה מאשר במשפטים האחרים.
- ציין את המשמעות של "יש" במשפט זה, ואת המשמעות המשותפת של "יש" בשלושת המשפטים האחרים.

ב. לפניך שלושה משפטים, ובהם מודגשת המילה "אין".

- I. צדק התלמיד כשהרגיש שגחמות השפה התקנית הן שרירותיות ואין בהן שום היגיון אמתי.
 - II. אין צורך אחר שמוזהה עם לשון נקבה באופן כל כך מובהק כמו הסיומת ם ה.
 - III. דוגמה זו אינה מקרית.
- ציין את התפקיד התחבירי של המילה "אין" בכל אחד מן המשפטים.

9. א. הקטע שלפניך הופיע במרשתת (באינטרנט), ויש בו שגיאות תקינות רבות. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

מתכון לאירוע מרגש

ידעתם שחשיבות של התאורה הוא 50% מהצלחת האירוע שלכם?
בכדי לרגש את האנשים לא מספיק רק המוזיקה הרועשת אלא גם תאורת שטח
לפי מוזיקה הנכונה. תארו לעצמכם את הגשר תאורה המרשים עם פנסים בצורות
ובצבעים שונים שאותם תוכלו לשים איפה שתרצו. שהכול מתחבר יחד, תאורה
ומוזיקה, החוויה מדהימה!

- 1) העתק מן הקטע דוגמה אחת לשגיאה בהתאם, דוגמה אחת לשגיאה בידוע, ודוגמה אחת לשגיאה במילות קישור / שעבוד (סך הכול – שלוש דוגמאות).
2) ליד כל שגיאה שהעתקת, כתוב את הצורה הנכונה.
- ב. ציין את התפקיד התחבירי של המילה המודגשת בכל אחד מן המשפטים שלפניך.

- 1) השיר הזה מרגש אותי בכל פעם מחדש.
2) רבים משתמשים אך ורק במרגש במקום בהסבר מדויק.
3) עלייתו של המרגש היא תופעה תקשורתית חברתית בולטת.
4) התכנית נוטה להציג כתבות שהן בעיקר מרגשות.

10. א. לפניך שני משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.
- I. לא השופטים בחרו בשיר הזוכה אלא קהל הצופים.
II. שימוש היתר שוחק לא רק את המילה עצמה – "מרגש" – אלא גם את מה שהיא מייצגת, כלומר את הרגש.
- 1) ציין את הקשר הלוגי הקיים בכל אחד מן המשפטים.
2) המור את משפט II למשפט בעל מבנה תחבירי כלשהו, שישמור על הקשר הלוגי שבמשפט זה.

- ב. 1) העתק מהקטע הבא: נשוא פועלי אחד ונשוא שמני אחד.
2) ליד כל נשוא שהעתקת, ציין את הנושא שלו.

הטלוויזיה לא המציאה שום דבר. היא פשוט בודדה מגמה חברתית-תרבותית קיימת, ואחר כך זיקקה, הקצינה וניצלה אותה לצרכיה. עלייתו של ה"מָרְגֵשׁ" כאל מודרני שהכול סוגדים לו היא אחת התופעות התקשורתיות, החברתיות והתרבותיות הבולטות של העת הנוכחית. היא נוכחת כזרם תת־קרקעי כמעט בכל מה שאנחנו צורכים – החל מספרות וקולנוע וכלה בחדשות, במוצרים עיתונאיים אחרים ובתקשורת בכלל, שהם עניינו של מאמר זה.

11. לפניך משפט. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

כשהם נדרשים לשפוט את השירים, השופטים עוסקים פעם אחר פעם בשאלה אם השיר "ריגש אותי" או "לא ריגש אותי", ונמנעים לעתים קרובות ממתן נימוק נוסף, המבוסס על ניסיון מקצועי, כושר אבחנה או ידע, שבזכותם נבחרו לתכנית.

- א. במשפט מסומנות בקו ארבע מילים. אחת מהן יוצאת דופן מבחינת התפקיד התחבירי שלה.
- 1) ציין את המילה היוצאת דופן ואת תפקידה התחבירי.
2) ציין את התפקיד התחבירי המשותף לשלוש המילים האחרות.
- ב. במשפט הנתון יש ארבע פסוקיות.
- העתק מביניהן את הפסוקית שבלעדיה אי־אפשר להבין את משמעות המשפט.

- ג. פרק את המשפט הנתון לשישה משפטים עצמאיים. הקפד לבטא את תוכן המשפט הנתון.

כל התחביר – שאלון ג – 21

7. שאלת חובה (8 נקודות)

לפניך משפט. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

השכלה גבוהה היא מפתח להשתלבות בשוק העבודה ולהשתתפות בתהליך הדמוקרטי, אולם נגישותה של ההשכלה הגבוהה כיום לאזרחי ישראל מבטאת אישויון.

א. העתק למחברתך את המשפט וציין את סוגו התחבירי: פשוט, מורכב או איחוי (מחובר).

- אם המשפט מורכב – תחם את הפסוקיות, וציין את תפקידן התחבירי.
- אם המשפט הוא משפט איחוי (מחובר) – תחם את האיברים, וציין את סוגם התחבירי.
- אם יש במשפט חלקים כוללים – העתק אותם, וציין את תפקידם התחבירי.

ב. לפניך חלק מן המשפט הנתון.

השכלה גבוהה היא מפתח להשתלבות בשוק העבודה ולהשתתפות בתהליך הדמוקרטי. המר אותו למשפט מורכב בקשר לוגי של תנאי (עליך לערוך שינויים ולהוסיף מילים).

שאלות בחירה

8. לפניך שני משפטים. קרא אותם וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. התחייה של השפה העברית ושל ספרותה היא הנכס החשוב ביותר לשמירה על ישותנו הישראלית.

II. שמירה על השפה העברית והמשך השימוש בה הם בנפשנו, גם אם אנו נזקקים לאנגלית

כדי שנוכל לתפקד במישורים פרקטיים.

- א. ציין מילת קישור שתביע קשר לוגי אפשרי בין שני המשפטים I ו-II.
- ב. העתק את החלקים הכוללים משני המשפטים, וציין את התפקיד התחבירי של כל חלק.
- ג. העתק את משפט II, וציין את סוגו התחבירי: פשוט, מורכב או איחוי (מחובר).
- אם המשפט מורכב, תחם את הפסוקית או הפסוקיות שבו; אם המשפט הוא משפט איחוי (מחובר), תחם את איבריו.

9.

לפניך משפט. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

ההבנה כי רוב הדיונים המדעיים בעולם מתנהלים כיום באנגלית מצדיקה את חשיפתם של הסטודנטים בשלבי ההכשרה הבסיסיים גם לחומר כתוב באנגלית, אולם בשלבים אלו עלול להיגרם נזק גדול לסטודנט, אם לא יוכל להשתתף בדיון בגלל מגבלת שפה.

א. פֶּרֶק את המשפט הנתון לארבעה משפטים.

ב. במשפט הנתון מסומנים בקו ארבעה צירופים הפותחים במילית "ב".

מיינ אותם לשלוש קבוצות על פי תפקידם התחבירי, וציין את התפקיד התחבירי של כל קבוצה.

ג. במשפט הנתון יש שימוש במילות הקישור "כי" ו"בגלל".

האם מילות קישור אלה מביעות אותו קשר לוגי? נמק את תשובתך.

10. א. לפניך קטע מן המרשתת (אינטרנט). בקטע יש שגיאות תקינות רבות. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

משלוחי פרות

משלוח הפרות יכולה להיות סלסלת פרות קטנה או גדולה ומרשימה – הכול תלוי בתקציב ובמטרה. לעתים מספיק סלסלה קטנה ובה שלוש ארבע סוגי פרות בכדי לרגש את האדם עד דמעות. אך באם מדובר באירוע גדול וחשוב, כדאי לקנות את הסלסלת פרות הגדולה. סלסלת פרות היא מתנה מקורית לכבוד היום הולדת, יום הנישואין או סתם כדי לשמח מישהו. משלוחי סלסלת פרות הוא שירות אישי לבית הלקוח.

- (1) העתק מן הקטע דוגמה אחת לשגיאה בהתאם, דוגמה אחת לשגיאה בידוע ודוגמה אחת לשגיאה במילות קישור / שעבוד (סך הכול – שלוש דוגמאות).
(2) ליד כל שגיאה שהעתקת, כתוב את הצורה הנכונה.

- ב. ציין את התפקיד התחבירי של המילה המודגשת בכל אחד מן המשפטים שלפניך.
(1) עבור רבים העברית היא השפה היחידה שהם שולטים בה.
(2) השלטים באנגלית והשפה הדלה שבפי הציבור מכרסמים בעברית ובמעמדה.
(3) הכתיבה בעברית היא בעייתית.
(4) רוב החוקרים באוניברסיטאות אינם מתכתבים זה עם זה בעברית.

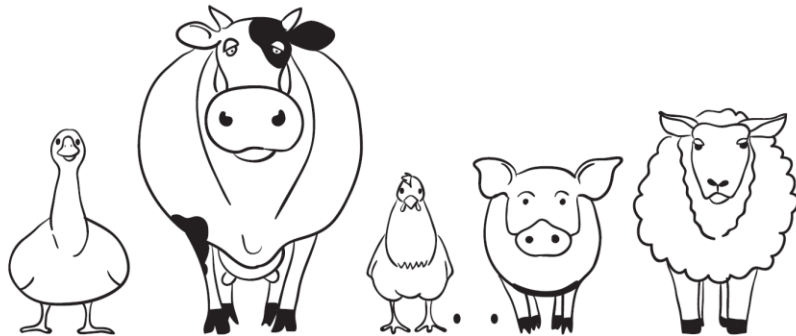
11. א.

לפניך שני משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

- I. עבור רבים הוראה באנגלית אינה מכשול קטן אלא מחסום בפני רכישת השכלה גבוהה.
II. השכלה אקדמית טובה אינה רק צבירת ידע אלא גם עיבוד הידע והרחבתו.
(1) ציין את הקשר הלוגי הקיים בכל אחד מן המשפטים.
(2) ציין את סוגו התחבירי של משפט II: פשוט, מורכב או איחוי (מחובר).
• אם יש במשפט חלקים כוללים – ציין זאת.
• ציין את התפקיד התחבירי של כל אחת מן המילים המודגשות במשפט II.

ב. לפניך קטע ממאמר 2, ובו המילה "היא" מודגשת פעמיים.

העברית הובילה את התחייה הלאומית של עמנו, והיא⁽¹⁾ ההישג המפואר ביותר שלה, שאין לו אח ורע בתולדות העמים. תחיית העברית וספרותה היא⁽²⁾ נס. העתק למחברתך את המספרים (1)-(2), וציין את התפקיד התחבירי של המילה "היא" בכל אחת מן הפעמים.

לא אוכלים חברים

כל התחביר - שאלון ב - 22

6. שאלת חובה

א. לפניך קטע על פי מאמר 1. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

לעיתים תכופות מתקבל הרושם כי יש בארץ מחאה ציבורית עזה נגד ניסויים בבעלי חיים. לאחרונה אף הונחה על שולחן הכנסת הצעה לתיקון בחוק הניסויים בבעלי חיים⁽¹⁾. לפי הצעה זו, ישחררו מוסדות המחקר את בעלי החיים⁽²⁾ לאחר שנתיים מיום הגעתם לשם.

(1) העתק כל משפט מהקטע בשורה נפרדת, וציין את סוגו: פשוט, מורכב או איחוי (מחובר).

(2) הקר את אחד המשפטים הלא מורכבים למשפט מורכב.

(3) הצירוף "בעלי חיים" מסומן בקו פעמיים, וממוספר בספרות (1)-(2).

העתק את שתי הספרות, וציין ליד כל ספרה את התפקיד התחבירי של הצירוף.

ב. לפניך קטע ובו שגיאות תקינות. קרא אותו, וענה על השאלה שאחריו.

ניסויים בבעלי חיים לצורכי מחקר נעשים תמיד בניסיון למזער את כמות ואת מצוקת החיות. לניסויים אלה יש חשיבות רבה, משום שבזכותן נרכש ידע רב. ידע זה שימש את החוקרים בפיתוח תרופות הנועדו להציל חיים. כמו לכל כלי מדעי גם לניסויים בבעלי חיים לצורכי מחקר יש יתרונות וחסרונות. אחת הדרישות שמפנים אל החוקרים הוא לקבוע מתי השימוש בבעלי חיים נחוץ ומתאים, ובד בבד לפתח חלופות מדעיות טובות יותר.

בחר מן הקטע בשתי שגיאות תקינות, העתק כל אחת מהן, וכתוב לידה את הצורה הנכונה.

שאלות בחירה

ג. (1) לפניך שני המשפטים שלעיל, ובכל אחד מהם וי"ו החיבור מוגדלת ונתונה בתוך מסגרת.

I. נראה לי כי שיעור המתנגדים לניסויים בבעלי חיים הוא קטן ושולי,¹ כי פעילות

נמרצת נגד הניסויים האלה עלולה לפגוע במחקר הרפואה.

II. לא כל הניסויים בבעלי חיים מניבים תוצאות שתועלתן מידית,¹ אולם גם

צבירת ידע כשלעצמה היא חשובה.

העתק מכל משפט את החלקים במשפט שוי"ו החיבור מחברת ביניהם.

(2) במשפט I וי"ו החיבור מצטרפת גם למילה "שולי".

ציין את התפקיד התחבירי של המילים שהיא מחברת ביניהן.

8. א. לפניך משפט בעל חלק ייחוד. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

ניסויים בבעלי חיים, אנשים רבים מתנגדים להם בגלל הסבל שנגרם לחיות.

(1) ציין את הסוג התחבירי של המשפט: פשוט, מורכב או איחוי (מחובר).

(2) העתק את חלק הייחוד, וציין את תפקידו התחבירי.

(3) הקר את המשפט בעל חלק הייחוד למשפט שאין בו ייחוד, בלי לפגוע במידע שבמשפט.

ב. לפניך משפט על פי מאמר 2. קרא אותו, וענה על השאלה שאחריו.

ניסויים בבעלי חיים, לדעת רבים, אינם רצויים בשל הפגיעה בחיות.

קבע את התפקיד התחבירי של החלק המודגש, וציין מה חשיבותו בטקסט טיעון.

9. לפניך קטע ממאמר 2. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

הנטל על מי שמבקש לערוך ניסויים בבעלי חיים הוא כפול. הוא צריך לשכנע שהניסוי מיועד להשגת מטרה חשובה כל כך, שתצדיק סבל והרג של יצורים חיים. הוא גם צריך לשכנע שיש סיכוי ממשי שהוא יצליח להשיג את המטרה הזו.

א. העתק למחברתך את התשובה הנכונה.

הקשר הלוגי בין המשפט הראשון בקטע ובין שני המשפטים שבאים אחריו הוא קשר של –

(1) השוואה

(2) הסתייגות

(3) הכללה ופירוט

(4) הוספה

ב. המר את הנקודה שבסוף המשפט הראשון בקטע בסימן פיסוק או במילת קישור

המתאימים לבטא את הקשר הלוגי שבקטע.

ג. העתק מן הקטע פסוקית אחת, וציין את התפקיד התחבירי שלה.

ד. כתוב את המשפטים השני והשלישי כמשפט אחד (הקפד שלא יהיו בו חזרות מיותרות).

10. א. לפניך משפט ממאמר 2. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

אנחנו יכולים למנוע כל כך הרבה סבל על ידי הגברת הבטיחות במקומות העבודה

ובכבישים. על ידי מניעה של זיהום הסביבה בחומרים רעילים ומסרטנים ועל ידי

שינוי בהרגלי החיים ובתזונה.

במשפט יש חלקים כוללים רבים.

(1) ציין את התפקיד התחבירי של החלק הכולל המסומן בקו.

(2) העתק מן החלק המסומן בקו חלק כולל בתפקיד תחבירי אחר מזה שציינת בסעיף (1),

וציין את תפקידו התחבירי.

(3) המר את המשפט הנתון למשפט בעל תמורה מפרטת על ידי הוספת ביטוי מכליל.

ב. לפניך שלושה משפטים III-I. קרא אותם, וענה על השאלה שאחריהם.

I. אין להסתמך על תוצאות ניסויים בבעלי חיים בחקר מחלות של בני האדם.

II. לצערו הרב של הכותב, אין המאבק נושא פרי.

III. כשאותם אנשים נזקקים לעזרה רפואית – אין הם מתנגדים לקבל טיפולים שפותחו

בעזרת ניסויים בבעלי חיים.

באיזה מן המשפטים III-I המילה המודגשת בקו היא בתפקיד נשוא?

כל התחביר – שאלון ב – 23

8. שאלת חובה (8 נקודות)

לפניך קטע מטקסט א, ובו ארבעה משפטים המסומנים בספרות I-IV. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

I. פעם לאנשים היה כתב יד. II. הם כתבו מכתבים. III. גם מכתב לא אישי שנכתב ביד היה (1)

אישי, כי הוא היה חד-פעמי וגם אינטימי בעל כורחו. IV. הכתב שיקף את הכותב. (3)

א. העתק כל אחד מן המשפטים שבקטע, וציין את הסוג התחבירי של כל משפט: פשוט, מורכב או איחוי (מחובר).

- אם המשפט מורכב – תחם את הפסוקית/פסוקיות, וציין את תפקידה/תפקידן התחבירי.
- אם המשפט הוא משפט איחוי (מחובר) – תחם את האיברים, וציין את סוגם התחבירי.
- אם יש במשפט חלקים כוללים – העתק אותם, וציין את התפקיד התחבירי של כל חלק כולל.

ב. המילה היה מודגשת במשפטים בקו וממוספרת בספרות (1) – (3). העתק את הספרות, וליד כל ספרה ציין את התפקיד התחבירי של המילה "היה".

ג. כתוב את המשפטים I, II, IV כמשפט אחד (הקפד שלא יהיו במשפט חזרות מיותרות).

שאלות בחירה

9. א. לפניך שלושה משפטי שאלה. ציין את התפקיד התחבירי של מילת השאלה המודגשת בקו בכל אחד מן המשפטים.

- (1) אל מה יתגעגעו אנשים בשנים הבאות?
- (2) אילו מזכרות נוסטלגיות ישאיר אחריו עולם הפלסטיק של ימינו?
- (3) מי יתבונן בעוד שלושים שנה בהתרפקות אספנית על מחשב נייד?

ב. לפניך שני משפטים מורכבים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. כשנכנסת אליהם ידעת מי גר בהם.

II. לכל הפחות ידעת באיזו ארץ אתה נמצא.

- (1) העתק את הפסוקיות בשני המשפטים, וכתוב את התפקיד התחבירי של כל אחת מהן.
- (2) ציין את התפקיד התחבירי של המילה המודגשת בקו בכל אחד מן המשפטים.

10. לפניך שלושה משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

- I. האם ילדי שנות האלפיים צפויים להתגעגע אל החלל הסטנדרטי הזה?
- II. מקצועות העשויים לעורר געגוע הולכים ונעלמים.
- III. מי יכול לטפח תחביב אחרי שעות העבודה?

- A. (1) העתק את המשפט היוצא דופן מבחינת סוגו התחבירי.
- (2) קבע את הסוג התחבירי של המשפט שהעתקת.
- (3) לצירופים המסומנים בקו בשלושת המשפטים יש אותו תפקיד תחבירי. ציין מהו התפקיד התחבירי.

ב. לפניך שני משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

— שרי הממשלה יושבים על המדוכה בשאלה אם לקצץ את תקציב הביטחון.

— מתחת לעץ התות בכפר יושבים ומדברים.

(1) באיזה מבין שני המשפטים התפקיד התחבירי של הצירוף המודגש הוא אותו

תפקיד תחבירי שצינת בסעיף א (3)?

(2) הצירוף המודגש שצינת בסעיף (1) שונה מן הצירופים המודגשים במשפטים I-III.

הסבר את ההבדל ביניהם.

11. א. לפניך משפט מורכב. קרא אותו, וענה על השאלה שאחרי.

לא סביר שתוגה נוסטלגית מעין זו תצבוט את הלב בעוד שלושים שנה.

תחם את הפסוקית, וציין את תפקידה התחבירי.

ב. לפניך קטע על פי טקסט א. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחרי.

מה שקורה למקצועות קורה לתחביבים. מי שמתרפק בתוגה נוסטלגית על הבולים, על הצדפים ועל המטבעות, מתאבל על מותו של הפנאי עצמו. היה לנו אוצר סמוי של פנאי, כמו שכתבה המשוררת הירושלמית זלדה, וכשהיה לנו פנאי הייתה תרבות פנאי. שנות דור — לא, שנות אור — עברו מאז נכתב באחד השירים "מתחת לעץ התות בכפר יושבים ומדברים, קוראים בספר בעל ריח ישן, עוצמים עיניים ושותקים".

(1) העתק מן הקטע שני משפטים מורכבים, שהפסוקית בהם היא בעלת אותו

תפקיד תחבירי שצינת בסעיף א.

(2) בכל אחד מן המשפטים שהעתקת תחם את הפסוקית.

12. ב. לפניך ארבעה משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. כבר לא מייצרים את הדברים שאפשר להתגעגע אליהם.

II. כשמגיעים הביתה חוטפים משהו מהמקרר ומתמוטטים.

III. כך נעלמים אפוא החפצים העשויים לעורר געגוע.

IV. בערב שהוקדש לנוסטלגיה לא סופר על הדברים המכוערים.

(1) באילו מן המשפטים יש מבנה תחבירי המביע סתמיות?

(2) העתק את החלק התחבירי שמביע סתמיות במשפטים שצינת בסעיף (1),

והסבר כיצד הוא מביע אותה.

(3) מה יכולה להיות מטרת הכותב בשימוש במבנה הסתמי?

כל התחביר – שאלון ג – 24

8. שאלת חובה (8 נקודות)

לפניך משפט. קרא אותו, וענה על כל הסעיפים שאחריו.

מחקרים מראים כי הומור משפיע לטובה על בריאותנו הגופנית והנפשית, וכי השימוש

בו יעיל להפגת מתח וליצירת אווירה חיובית בקבוצה.

א. העתק למחברתך את המשפט, ונתח אותו לפי ההוראות:

ציין את סוגו התחבירי: פשוט, איחוי (מחובר), מורכב.

- אם המשפט הוא משפט איחוי (מחובר) – תחם את האיברים, וציין את סוגם התחבירי.

- אם המשפט מורכב – תחם את הפסוקית (או את הפסוקיות), וציין את תפקידה התחבירי ואת סוגה.

- אם יש במשפט חלקים כוללים – העתק אותם, וציין את תפקידם התחבירי.

ב. ציין את תפקידן התחבירי של המילים המסומנות בקו.

ג. פרק את המשפט לשני משפטים נפרדים ועצמאיים.

שאלות בחירה

9. א. לפניך משפט. קרא אותו וענה על הסעיפים שאחריו.

ההומור תלוי בעיתוי, במקום, בתרבות ובמצב.

- (1) ציין את סוגו התחבירי של המשפט: פשוט, איחוי (מחובר), מורכב.
- (2) ציין את התפקיד התחבירי של המילה המסומנת בקו.
- (3) כתוב את המשפט מחדש כך שיהיה בו ביטוי מכליל.

ב. לפניך משפטים משובשים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I ההומור היא תגובה ספונטנית למצב מפתיע ובלתי צפוי.

II אנשים שונים משתמשים בהומור היכן שהם מרגישים בנוח, למשל בין חברים.

III ההומור הוא סוג של מנגנון הגנה, ואנשים מתמודדים בעזרתו עם בעיות גדולות ובעיות יום-יומיות.

(1) העתק למחברתך את מספרי המשפטים I-III, וכתוב כל משפט מחדש בצורה מתוקנת.

(2) בחר באחד המשפטים שתיקנת, והסבר את התיקון.

10. לפניך משפט. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

אם לא נשתמש בחוש ההומור ולא נאמן אותו, הוא לעולם לא יתחזק.

ב. המד את המשפט הנתון במשפט בעל פסוקית נושא.

ג. המד את המשפט הנתון במשפט בעל מבנה סתמי.

ד. כתוב מה יכולה להיות המטרה בשימוש במבנה סתמי.

11. א. לפניך משפט. קרא אותו, וענה על השאלה שאחריו.

לכל אדם יש חוש הומור, אך רק אחוז קטן מן האוכלוסייה משתמש בו.

המר את המשפט הנתון במשפט במבנה אחר (סוג אחר) בקשר לוגי של ניתור והסתייגות.

ב. לפניך משפט. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

ממחקרים רבים עולה כי כל אדם יכול לפתח את חוש ההומור שלו.

(1) העתק למחברתך את המשפט, ונתח אותו לפי ההוראות:

ציין את סוגו התחבירי: פשוט, איחוי (מחובר), מורכב.

• אם המשפט הוא משפט איחוי (מחובר) – תחם את האיברים, וציין את סוגם התחבירי.

• אם המשפט מורכב – תחם את הפסוקית (או את הפסוקיות), וציין את תפקידה התחבירי.

• אם יש במשפט חלקים כוללים – ציין זאת.

(2) ציין את התפקיד התחבירי של המילה המסומנת בקו.

(3) המר את המשפט הנתון במשפט פשוט.

12. א. לפניך שני משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I בתרבות המערב מקלים ראש בערכו של ההומור, ואנשים המרבים לצחוק נחשבים לעתים לקלי דעת.

II רבים חוששים שלא יתייחסו אליהם ברצינות אם ישתמשו בהומור.

(1) העתק למחברתך את משפט II, ונתח אותו לפי ההוראות:

ציין את סוגו התחבירי: פשוט, איחוי (מחובר), מורכב.

• אם המשפט הוא משפט איחוי (מחובר) – תחם את האיברים, וציין את סוגם התחבירי.

• אם המשפט מורכב – תחם את הפסוקית (או את הפסוקיות), וציין את תפקידה התחבירי.

• אם יש במשפט חלקים כוללים – ציין זאת.

(2) כתוב את שני המשפטים I, II במשפט אחד במבנה (סוג תחבירי) כלשהו, שיש בו קשר לוגי של סיבה ותוצאה.

ב. לפניך שני משפטים.

— הומור הוא סובייקטיבי, תלוי הקשר ואישי מאוד.

— אנשים שונים צוחקים מדברים שונים במצבים שונים.

(1) ציין מהו הקשר הלוגי בין שני המשפטים.

(2) כתוב מילת קישור שתבטא קשר זה.

כל התחביר – שאלון ג – 25

8. שאלת חובה

לפניך שני משפטים מן המאמר. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. הקלות של שתי הפעולות, "העתק" ו"הדבק", הביאה בשנים האחרונות להתפשטות התופעה בכל מקום בעולם.

II. מאחר שההעתקה הייתה מקובלת בכל תקופת לימודיהם בבית הספר היסודי והתיכון, הם אינם מבינים עתה כי המעשה אינו ראוי.

א. העתק כל אחד מן המשפטים, וציין את הסוג התחבירי של כל משפט:

פשוט, מורכב או איחוי (מחובר).

אם המשפט מורכב, תחם את הפסוקית/הפסוקיות, וציין את תפקידה/תפקידן התחבירי.

אם המשפט הוא משפט איחוי (מחובר), תחם את האיברים, וציין את סוגם התחבירי.

ב. העתק ממשפט II חלק כולל, וציין את תפקידו התחבירי.

ג. ציין את התפקיד התחבירי של כל אחד מהצירופים והמילים המסומנים בקו במשפטים.

ד. המר את משפט II למשפט מסוג תחבירי אחר, שישמור על הקשר הלוגי.

שאלות בחירה

9. א. לפניך משפט מן המאמר. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

אמנם הרשת חושפת אותנו לאי־ספור מקורות מידע, אך לחשיפה זו יש גם פן מרתיע.

(1) העתק את המשפט, וציין את הסוג התחבירי שלו: פשוט, מורכב או איחוי (מחובר).

אם המשפט מורכב, תחם את הפסוקית/הפסוקיות, וציין את תפקידה/תפקידן התחבירי.

אם המשפט הוא משפט איחוי (מחובר), תחם את האיברים, וציין את סוגם התחבירי.

(2) ציין את הקשר הלוגי במשפט.

ב. לפניך משפט נוסף על פי המאמר בעל מבנה דומה לזה של המשפט שבסעיף א. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

אמנם אנחנו לא מוכנים לשלם עבור יצירה, אך לעולם לא נטען שאנחנו היוצרים שלה.

(1) מדוע מרבים להשתמש במשפטים בעלי מבנה זה במאמרי טיעון?

(2) העתק מן המשפט את הפסוקית, וציין את התפקיד התחבירי שלה.

(3) ציין את התפקיד התחבירי של החלק המסומן במשפט בקו.

10. לפניך חמישה משפטים, ובכל אחד מהם מילה מסומנת בקו, ולידה ספרה.

קרא את המשפטים, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. מספר המחקרים המתפרסמים מדי שנה בשנה על תופעה זו הוא⁽¹⁾ עצום.

II. מה בסך הכול הוא⁽²⁾ עשה?

III. בעידן הדיגיטלי נעשתה⁽³⁾ הנגישות למידע קלה מאין כמוה.

IV. אין⁽⁴⁾ דבר כזה 'טקסט מקורי'.

V. הטלת האחריות כולה על מערכת החינוך אינה⁽⁵⁾ הוגנת.

א. מיין את המילים המסומנות בקו לשלוש קבוצות על פי תפקידן התחבירי במשפט. הקפד לציין ליד כל מילה את הספרה, ותן לכל קבוצה כותרת שתציין את התפקיד התחבירי של המילים בה.

ב. עיין במשפט III.

(1) המר את המילה "נעשתה" במילה אחרת שתשמור על אותה המשמעות.

(2) איזו משמעות מביעות מילים כמו "נעשתה" וכמו המילה שצינת בסעיף (1)?

11. א. לפניך שלושה משפטים מורכבים, ובכל אחד מהם מודגשת בקו המילה "כי" הפותחת פסוקית.

קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. התברר כי המחברת הצעירה העתיקה קטעים שלמים מספר גרמני.

II. אני יכול להעיד כי הסטודנט הישראלי הממוצע הוא חובב מושבע של העתקה מן המרשתת.

III. המחשבה כי שום מאמץ ולימוד לא יניבו פרות טובים יותר גורמת לאנשים להעתיק.

(1) ציין את התפקיד התחבירי של הפסוקית בכל משפט.

(2) המילה "כי" יכולה לפתוח גם פסוקית בעלת תפקיד תחבירי השונה מתפקידי

הפסוקיות במשפטים III-I.

- ציין את התפקיד התחבירי הנוסף של פסוקית הנפתחת במילה "כי".
- כתוב משפט מורכב משלך, שבו המילה "כי" תבטא את התפקיד התחבירי שצינת.

12. א. לפניך שלושה משפטים מורכבים מן המאמר, ובכל אחד מהם יש פסוקית.

I. מה שבדורות הקודמים עלה במאמץ רב, עולה היום בלחיצת עכבר.

II. יש עניין נוסף שראוי לתת עליו את הדעת.

III. לא ברור עד מתי יהיה אפשר לתת קרדיט ליוצר.

(1) העתק כל אחד מן המשפטים, ותחם בו את הפסוקית.

(2) ציין את מספר המשפט שבו הפסוקית יוצאת דופן מבחינת תפקידה התחבירי.

(3) ציין את התפקיד התחבירי של הפסוקית במשפט שצינת בסעיף (2) ואת התפקיד

התחבירי המשותף לשתי הפסוקיות האחרות.

ב. לפניך שני משפטים על פי המאמר.

I. מה הבינה התלמידה כשקראה משוב זה?

II. מהו המסר שקיבלה מן המורה?

(1) העתק כל אחד מן המשפטים, תחם בו את הפסוקית, וציין את התפקיד התחבירי שלה.

(2) ציין את התפקיד התחבירי של כל אחת מן המילים המסומנות במשפטים.

(3) הסבר לשם מה משתמש כותב המאמר בשאלות מסוג זה במאמרו.

המשד יבוא

לאה ישלח / קל וחומר בלשון

www.bagrut11.com